

BREMER FREDRIKA

PERHE: KUVAUKSIA
JOKAPÄIVÄISESTÄ
ELÄMÄSTÄ

Fredrika Bremer

**Perhe: Kuvauksia
jokapäiväisestä elämästä**

«Public Domain»

Bremer F.

Perhe: Kuvauksia jokapäiväisestä elämästä / F. Bremer — «Public Domain»,

Содержание

ENSIMMÄINEN OSA	9
Конец ознакомительного фрагмента.	30

Fredrika Bremer

Perhe: Kuvauksia jokapäiväisestä elämästä

Korkeasti kunnioitettava Herra!

Teidän kirjeenne on minussa iloa ja kiittollisuutta herättänyt, jonka tahtoisin todeksi näyttää siten, että pyyntönne mukaan "kertoisin yhtä ja toista elämästäni sekä koko sivistykseni kehityksestä". Mutta tuopa käynee vaikeaksi, koska tässä ainoastaan pintapuolisesti saatan mainita *sisällistä* elämäni koskevista seikoista, joissa juuri pää-asiallisesti on koko elämäkertani.

Kerran, jolloin tässä maailmassa minua ei enään olemassa ole, tahtoisin hengettärenä tänne palata kertomaan ihmisille suurimmista kärsimyksistäni ja nautinnoistani, kaikesta, mitä olen rakastanut ja kokenut. Eikä silloin kenenkään tarvitsisi minua peljätä! Sillä vaikka minä sydänyöllä tulisinkin jonkun taistelevan, levottoman sielun, luokse, tekisin sen vain saattaakseni hänen mielensä rauhallisemmaksi, hänen yölamppunsa kirkkaammaksi sekä itseni hänen ystäväksensä ja sisareksensa.

Kuitenkin sopinee nytkin jo luoda ystävällisiä silmäyksiä tuon verhon taakse, joka peittää ulkomuodoltaan hyvinkin vähäpätöistä ja tavallista elämää. Siis nähtäköön, että olen syntynyt Auran rannalla, että kumminani oli useita Turun oppineita ja kunnioitettavia provessoreita ja noista silmäyksistä (jos niissä on näkiävoimaa) selvinnee silloin vaikutus, johon tässä saatiin ainoastaan hämärästi viitata. Kolmen vuoden vanhana vietiin minä pois kodistani Suomen maasta, ja siitä ajasta olen säilyttänyt vain yhden ainoan muiston. Tämä muisto on eräs *sana*, on voimakas nimi; – pelolla ja rakkaudella Suomen kansa pakanuuden synkkinä aikoina mainitsi tuota sanaa, ja vielä tänäkin päivänä mainitaan sitä samoilla, mutta kuitenkin kristin-opin valon jalostuttamalla tunteilla; usein luulen tätä sanaa kuulevani ukkosen jyminässä, kun se vaeltaa vapisevan maan ylitse, ja myöskin tuulen vienossa leyhkässä, joka lohduttaa ja virkistyttää luontoa; tuo sana, tuo nimi on *Jumala*!

Jos nyt hyvän-tahtoisesti seuraatte minua Suomesta Ruotsiin, jossa isäni, myytyänsä Suomessa kartanonsa, tuli tilan-haltiaksi, niin en suinkaan vaivaa teitä minua seuraamaan edemmäksi tuohon sekavista alkutöistä rikkaaseen lapsuuteni ja nuoruuteni aikaan enkä myöskään pidätä teitä katselemaan perhettä, joka on varsin tavallinen eikä tarjoa mitään vaihtelevaisuutta, paitsi että se joka syksy kattovaunuissa maan-kartanostansa lähtee pääkaupungissa olevaan taloonsa sekä joka kevät kaupungintalostansa maan-kartanoonsa, ja jossa on nuoria tyttäriä, mitkä soittavat sonaatteja, laulavat romanseja eli laulurunoja, harjoittelevat piirustusta, lukevat romaneja, koettavat kaikin tavoin sivistyttää itseänsä ja toivoen katselevat tulevaisuutta kohden, nähdäksensä ja tehdäksensä ihme-töitä. Nöyrimmästi minun täytyy tunnustaa, että minä kuvituksissani aina näin itseäni sotasankarittarena. Jos nyt ehkä tahdotte luoda silmäyksen tuohon perhe-kuntaan, niin näette sen heidän maan-kartanossansa suureen huoneeseen kokoontuneena ääneensä lukemaan, ja – jos teitä huvittaa – sopii teidän huomata sitä vaikutusta, minkä muutamat Saksan suurista kirjailijoista tekevät erittäinkin yhteen tyttäreen. Jos tulisesta mielen-liikutuksesta kuolla saattaisi, niin hän epäilemättä olisi Schiller'in Don Carlos'ta lukeissaan kaatunut kuoliaaksi tuolilta maahan, eli oikeammin, hän olisi kokonaan sulautunut tunteitten kyynel-virraksi. – Mutta tuon vaaran hän kesti. Hän eli lukeaksensa ja oppiaksensa vielä paljon uutta tuon maan kirjallisista tuotteista – tuon maan, jota syystä sopii kutsua "Europan sydämmeksi" ja jonka rikkaasta sivistys-lähteestä hän vielä tänäkin päivänä ammentaa sielullensa runsaan ravinnon.

Jos syvemmältä tahdotte hänen sieluhunsa katsella, – niin näette miten maallinen raskas todellisuus vähitellen levittää huntunsa hänen nuoruutensa unelmien ylitse, miten hämärä jo aikaiselta laskee varjonsa hänen tielleen, miten hän huolestuneena – mutta turhaan! – koettaa paeta kohtaloansa. Ilma on ikään kuin sakean lumipyryn pimittämänä, hämäryys synkistyy, jo tulee yö; ja tämän synkän äärettömän talvi-yön helmassa kuulee hän idästä ja lännestä, eläimistä ja kasveista, kuihtuvasta luonnosta, epätoivoisesta ihmiskunnasta valittavia ääniä ja näkee elämän ihanuuksinensa, lempinensä,

sykkivine sydämminensä elävänä haudattuna kylmän, kostean jääkerroksen alle. Taivas on pimeä ja tyhjä – ei yhtäkään silmää eikä yhtäkään sydäntä enään olemassa ole. Kaikki on kuollutta eli oikeammin: kaikki *katoaa* paitsi murhe musta.

Kenties olette joskus huomannut, millä merkillisellä tavalla kaikki syvämielisemmät jumalais-tarustot alkavat. *Alussa* nähdään valoisan ja lämpimän, jumalallisen peri-ajatuksen taipuvaa alas pimeään, sumuisen alku-ainehen puoleen. Ja tästä syleilystä, valosta ja pimeydestä, tulesta ja kyyneleistä syntyy vihdoinkin – *yksi Jumala*. Minä luulen, että jotakin saman-kaltaista tapahtuu jokaisessa ihmisessä, joka on syntynyt syvempää, aatteellisempaa eloa varten; jotakin sellaista kuitenkin *hän* on kokenut, joka nämät rivit kirjoittaa.

Jos saman henkilön olisitte nähnyt muutamia vuosia myöhemmin, niin olisitte havainnut hänessä suuren muutoksen tapahtuneen. Te olisitte nähnyt, miten nuot kasvot, jotka kauan aikaa olivat kyyneleistä surkastuneina olleet, nyt loistivat sanomattomasta ilosta; hän oli ikään kuin haudasta noussut uuteen eloon. Mikä siis oli matkaan saattanut tuon muutoksen? Onko hänestä tullut sotasankaritar, onko hän saavuttanut kauneuden, rakkauden tahii maineen kunniaseppeleen? – Ei, ei mitään tuosta kaikesta! Nuoruuden harhakuvitukset ovat haihtuneet, nuoruudenaika on ohitse. Ja kuitenkin on hän uudestaan nuori, sillä hänen sieluunsa on syntynyt vapaus, tuohon pimeään sekavaan on kuulunut: "Tulkoon valkeus!" Ja valkeus on tunkenut pimeyden läpi sekä laskenut loisteensa *vapautetun* ylitse, joka, silmät vakaasti valoon kiinnitettynä, on ilokyyneelten vuotaessa saattanut sanoa: "Kuolema, kussa on sinun otas? Hauta, kussa on sinun voittos?"

Monta surua hän sittemmin on saanut kokea, poijes on temmattu moni niistä, joita hän sydämmestään on rakastanut. Monet murheet ovat hänelle tuottaneet kivistystä, joka on katkeralta tuntunut ja vieläkin tuntuu, mutta hänen sydämmensä sykkii toki raittiina, tuo pimeä yö on kadonnut. Niin, se on poissa, mutta sen hedelmä tallella; sillä, samati kuin muutamat kukat ainoastaan yöllä puhkeavat, niin myöskin ihmis-sielu vasta suuren surun yössä herää näkemään noitten iäisten tähtien valoa.

Ehkä myöskin tahtoisitte kuulla jotakin kirjailia-toimestani. Sen ensimmäinen alku ilmaantui, kun elin kahdeksatta vuottani, seuraavassa ranskan-kielisessä värsypätkässä, jonka sepitin kuulle:

O corps céleste de la nature!

Ja näin jatkoin minä nuorena kauan aikaa tuollaisia ylevään suuntaan pyrkiviä sepustelemisia, joita lukemasta tahtoisin säästää vihollisianikin, jos minulla joitakuuta olisi. Minä kirjoitin nuoruuteni ja levottomuuteni tunteitten vaatimuksesta; minä kirjoitin, ikään kuin lahdessa nuot tuulen ajelemat pienet aallot, jotka piirtävät tarkoituksettomia jälkiä rannan hiekkaan; minä kirjoitin vain kirjoittaakseni. Sittemmin tartuin kynääni varsin toisista syistä ja kirjoitin – mitä lukenut olette.

Tänään, jolloin jo seison elämäni syksyn rajalla, näen vielä samoja esineitä ympärilläni kuin nuoruuteni keväimessäkin, ja onpa minulle sekin onni suotu, että monesta rakkaasta minulla vielä on elossa kallis äiti ja sisar. Net niityt, jotka ympäröivät meidän asuntoamme ja jossa muinoin Kustaa II Adolf tarkasti sotajoukkoansa, ennenkuin hän vapauttaja-kuninkaana lähti Saksaan, näyttävät silmissäni nyt yhtä kauniilta kuin lapsuuteni aikanakin; ne ovat vain tulleet minulle kalliimmaksi, sillä nyt minä paremmin tunnen niitten ruohot ja kukat.

Oman tulevaisuuteni suhteen on minulla vain se ainoa toivo, että saattaisin päättää ne työt, joihin olen ryhtynyt ja joittenka alkuna minun näihin asti kirjoitetut teokseni ovat. Jollei tämä minulta onnistu, pidän itseäni ansaitsemattomana kaikkeen siihen hyvyteen, jota minulle jo on osoitettu, vaan *jos* tämä onnistuu, ansaitsee siitä parahan kiitoksen net hyvät, rehelliset ihmiset, jotka hyväksymällä ovat minua työhöni kehoittaneet. Minä puolestani kiitän heitä sydämmestäni!

Ottakaatte myöskin Te, kunnioitettava herrani, vastaan tämä osoitus minun tunteistani Teitä ynnä teidän maan-miehiänne kohtaan, ja olkaatte vakuutettu totisesta kunnioituksestani ja kiitollisuudestani.

Årstasta Toukokuun 3 päivänä 1841.

* * * * *

Kun nyt ensimmäinen suomalainen käännös tuon mainion ruotsalaisen, Suomessa syntyneen kirjailiattaren suuremmista teoksista eli romaneista yleisölle ilmestyy, on sopivaksi nähty, että sen etupäässä tulisi olemaan yllämainittu, Leipzig'iin kirjan painaja ja – kustantaja F. A. Brockhaus'ille kirjoitettu kirje, joka sittemmin on ollut Fredrika Bremer'in koottujen teoksien esipuheena, kun net saksan-kielisinä rupesivat ilmestymään 1841. Näistä "Presidentin tyttäret" oli ensimmäinen, joka pääsi saksalaisen yleisön tuttavuuteen. Sama kirje on myöskin hänen teostensa ensimmäisen ranskalaisen käännöksen eli "Naapurit" romanin esipuheena (1845). Että tuo huvittava kirje, joka kirjoitettiin neljäkymmentä vuotta sitten, jolloin Fredrika Bremer eli elämänsä keskipäivässä, jolloin hänen maineensa oli korkeimmallaan, nyt myöskin pannaan tämän "Perhe" nimisen suomalaisen käännöksen alkupäähän, on aivan paikallaan, koska juuri mainittu romani oli ensimmäinen, millä Fredrika Bremer alkoi "Kuvauksia jokapäiväisestä elämästä" nimistä romanijaksoa, joka on perustanut hänen maineensa; ja sen ohessa me nyt myöskin tahdomme mainita muutaman sanan hänen elämästensä, kirjailiatoimestansa ja kansallisuudestansa.

Fredrika Bremer syntyi Elokuun 17 päivänä 1801 Tuorlan talossa lähellä Turkuu, jossa sekä hänen isänsä että isän-isänsä olivat asuneet. Nämät olivat varallisia ja yleisesti kunnioitettuja kauppiaita sekä kuuluivat erääseen sukuun, joka Saksasta oli Ruotsin kautta Suomeen muuttanut ja täällä vieläkin löytyy lavealle levinneenä.

Hänen isänsä äiti, Ulrika Fredrika Bremer, syntyisin Salenius, k. 1798, oli etevä nainen ja teki leskenä monta testamentillista määräystä, muitten muassa myöskin Turun akatemian varattomain yliopistolaisten hyväksi, jonka vuoksi silloinen jumaluus-opin provessori Jaakko Tengström piti hänestä muistopuheen, ja H. G. Porthan toimitti siihen tilaisuuteen kutsumus-kirjan; molemmat kiittivät hänen ansioitansa sekä perheen-emäntänä että hyvän-tekiänä.

Vanhempainsa muassa (äiti lienee ollut ruotsalainen) muutti Fredrika Bremer jo kolmen vuoden vanhana 1804 Ruotsiin ja oleskeli siellä melkein koko tuon siunauksesta, työstä ja kunniaista rikkaan elämänsä, kertaakaan enään käymättä Suomen maassa. Ruotsissa hän myöskin kuoli Joulukuun 31 päivänä 1865 Årsta nimisessä kotokartanossaan Öster-Haningen pitäjässä vähän matkaa Tukholmasta. Mainitun pitäjän kirkkomaahan hän on haudattuna ja haudan graniittipatsaassa, jonka päällä seisoo risti, on nimen ynnä syntymä- ja kuolema-päivän alla hänen oman tahtonsa mukaan piirrettyä seuraavat Raamatun sanat; – "Kun minä huusin Herraa, pelasti hän minua kaikesta minun hädästäni".

Fredrika Bremer'in kirjailiutyö alkoi jo 1828, ja sitä hän jatkoi sitten aina elämänsä loppuun asti; ensimmäisen suuremman työnsä, "Perheen", kirjoitti hän vuosina 1829-1831 eli viisikymmentä vuotta takaperin. Hänen teoksiansa on enemmän kuin 30 nidosta osaksi romaneja ja novelleja, joista useimmat ilmestyivät tuolla yhteisellä nimellä: "Kuvauksia jokapäiväisestä elämästä", (1828-1848), osaksi matkakertomuksia, joista ovat arvollisimmat: "Uuden mantereen kodit", päiväkirja kirje-muotoon esitettynä kaksivuotisen matkan aikana (1849-1851) Pohjois-Amerikassa ja Cubassa, sekä "Elämän-olot vanhalla mantereella", matkamuistelmia Sveitsistä, Italiasta, Palestinasta, Turkinmaalta, Kreikasta ja sen saaristoista (1856-1861), ja vielä muutamia pienempiä siveys-opillisia ja ihmis-rakkautta osoittavia kirjoituksia; kaikki ne ihanasti osoittavat hänen neroansa ja hyvää sydäntänsä. Net otettiin erin-omaisella suosiolla vastaan Ruotsissa, samati net Suomessa maamme ruotsalaista sivistynyttä yleisöä miellyttivät sekä voittivat pian myöskin ulkomailla suurta huomiota – niitä luettiin ihastuksella sekä Europassa että Amerikassa; suurin osa niistä on käännetty Saksan, Englannin, Ranskan. Tanskan ja Hollannin kielelle, muutamat myöskin Italiaksi y.m. Net ovat Fredrika Bremer'in nimen tehneet maailman kuuluisaksi. Hänen ihmis-rakkautta osoittavia töitensä, joita hän Tukholmassa paraiten harjoitti, sekä muita hänen elämäänsä kuuluvia kohtia jätämme varsin mainitsematta. Hänen vaikutuksensa Ruotsin yleiseen sivistykseen,

ruotsalaisten naisten edistytämiseen siveydellisessä, tiedollisessa ja yhteiskunnallisessa suhteessa, on ollut ääretöin.

Fredrika Bremer'in lukuisat kirjoitukset eivät millään tavalla kuulu Suomen kirjallisuuteen; net eivät sisällä mitään, joka niille sitä oikeutta tuottaisi, niissä ei ole mitään suomalaisuutta, vaan ovat ne jaloimmassa merkityksessä *ruotsalaisia*, ja syystä niitä luetaankin ruotsalaisen kansalliskirjallisuuden helmiksi. Niin, Fredrika Bremer on todellakin Ruotsin kaikkein isän-maallisin kirjailiatar; Ruotsia, sen luontoa, kansaa ja kaikkea, mitä siellä jaloa, ihanaa ja hyvää löytyi, hän tulisimmalla rakkaudella suosi ja kohteli, hän uneksi sen onnesta ja teki työtä sen hyväksi. "Jalot ovat sinun neuvosi Ruotsi, emämaa, kotimaa! jalkojesi juuressa tahdon minä istua ja sinua kuunnella kuten lapsi äitiänsä", näin hän huudahtaa "Mittumaaria-matka" nimisessä teoksessaan, jossa hän osoittaa harrasta isänmaan-rakkautta kaikkiin Ruotsin eri maakuntiin. Sanalla sanoen: Fredrika Bremer on ruotsalainen kaikesta sydämmestään ja mielestään. – Että niin on laita sekä että hän vain hämärästi muisti toisen maan, Suomen. suojanneen hänen kehtoansa, ei saata kummastuttaa ketään, joka tulee ajatelleeksi, kuinka aikaiselta tuo pieni taimi muutettiin ruotsalaiseen maahan. Kun hänen sielunsa ensiksi oli pysyväisille vaikutuksille altis, jolloin hän ensiksi oppi tuntemaan ja käsittämään, oli kaikki, mikä häntä ympäröitsi, ruotsalaista, sekä maa että kansa, eikä hänen synnyinmaansa enään ollut yhdistettynä vanhaan emämaahan, vaan kävi nyt uusia kohtaloita kohden uuden johdon ohjaamana. Eipä ihmettä siis, ell'ei Fredrika Bremer millään erityisellä hartaudella muistellut Suomea eikä seurannut sen kansallisia pyrinnoita, vaikka hän kyllä vanhoilla päivillään tänne halasi, jälleen nähdäksensä ensimmäistä lapsuuden-kotiansa; Suomi oli hänelle, melkein kyllä, varsin vieras maa, rakas etenkin siitä syystä, että se oli entinen Ruotsin maakunta, jossa hän oli syntynyt. Suomi ei myöskään hänen suhteensa saata kehua itseänsä muusta kuin siitä, että on hänen elon-kipenänsä sytyttänyt, ollut se maa, josta hänen neronsa ensiksi on versonut. [Toisin on laita muutamien muitten nerojen, jotka aikaisin ovat jättäneet maansa ja Ruotsissa kaunokirjallisuuden tahi taiteen alalla saavuttaneet nimen, esimerkiksi Lilljenstedt (Paulinus), Freese, Creutz, Crusell ja Lauraeus; he olivat kuitenkin kasvaneet Suomessa, ja samoin myös Choraeus ja Franzén, jotka vielä ovat täällä sepittäneetkin ihanimmat runonsa. Heitä kaikkia saatamme suuremmasta tahi vähemmästä syystä kutsua meidän maan-miehiksemme.] Tämä ei kuitenkaan ole estänyt meitä Suomalaisia suurimmalla mielihartaudella seuraamasta hänen runsaasti kolmikymmen-vuotista kirjailiutyötänsä, – meitä, jotka hänessä olemme oppineet kunnioittamaan rakastettavinta romanin-kirjoittajaa, tuntemaan korkeinta viisautta janoavaa henkeä sekä ihmiskunnan parasta harrastavaa nais-sielua, ja me saatamme sanoa, ettei hänen nimensä, hänen työnsä, hänen elämänsä ole suomalaisillekkaan sydämmille vieras.

ENSIMMÄINEN OSA

Perille-tulo. Tee. – Kuvat.

Eräänä iltana 1829 Helmikuun loppupuolella istuin Tukholman tullin suussa odottaen tullitarkastusta, jotta sitten olisin valmis pienessä avoreessäni ajamaan Ruotsin pääkaupunkiin hirveässä pyry-ilmassa, viluisena, väsyneenä ja unisena; siis, kuten sinä minun nuori, suloinen ja helläsydäminen lukiattareni kyllä käsität, en suinkaan ollut kadehdittavassa tilassa.

Hevos-parkani, joka oli pään-taudissa, yski ja korskui. Palvelia, joka suitsia piteli, huitoeli käsiään vasten kylkiänsä, pitääkseen itseänsä lämpimänä. Tuuli vinkui ja lumi tuiskuveli ympärillämme. Minä nuokuin ja odotin, kuten usein olen tehnyt myrsky-ilmassa, josko se sitten on raivonnut sisällä tahi ulkona, ja tämän olenkin aina parhaaksi havainnut, jollemme onnistu kokonaan välttämään noita tuiskuja. Vihdoin viimein kuului vitkallinen jalan-astunta narisevassa lumessa. Tullimies lähestyi, lyhty kädessä. Hänen nenänsä punoitti ja onnettomalta hän näytti. Minulla oli kourassa raha, jonka aioin pistää hänen käteensä, siten päästäkseni rauhaan ja häiritsemättä kulkemaan eteen päin, mutta hän veti kätensä pois, sanoen kuivasti, vaan toki kohteliaasti: "tuota ei tarvita, en tahdo teitä paljoakaan vaivata", ja rupesi nyt nostelemaan rekipeittoani, käärojäni ja nyttyjäni; vieläpä harmikseni minun täytyi nousta reestäni. Pahoilla mielin, mutta salaisella kostonhimmolla pistin rahani takaisin matkalaukkuuni ja ajattelin: "olkoon menneeksi, kyllä pääset rahastani, en huoli sinulle antaa mitään vaivastasi!"

Tällä välin minun seuramielinen palveliani rupesi hänen kanssaan juttelemaan. "Herra hyvä! kamalan ilkeä ilma tänä iltana".

"On niin".

"Mielestäni teidän olisi hauskenempi istua lämpimässä tuvassa, jossa kurkkunnekin pisanan saisitte, kuin täällä käsiänne paleluttamassa ja meitä viivyttämässä, josta hyvästä ei teitä kukaan kiitä".

Ei mitään vastausta.

"Tahtoisinpa jotakin maksaa, jos nyt saisin istua akkani luona lämpimän takan ääressä pyhäpuuroa syömässä. Herra hyvä! sehän maistuisi se!"

"Kyllä kai".

"Onko teillä vaimo?"

"On".

"Entä lapsia?"

"On".

"Paljoko heitä?"

"Neljä". Tuohon vastaukseen hän liitti syvän huokauksen.

"Neljä! Kylläpä teillä sitten on syöjiä. Katsos vain, nyt luulitte saaneenne jotakin sala-tavaraa – juustoa, herra hyvä, juustoa nähkääs, niin, kyllä saatte nuolla huulianne – menisinpä vaikka vedolle, että halukkaammin haukkaisitte juustoa kuin kuuta. Noh, ettekö näe, että tämä ainoastaan on voipytty? tahdotteko välttämättömästi kynsiänne kastaa suolaveteen?"

Koska tullimies nyt oli vakuutettu siitä, että rekeni parhaasta päästä sisälsi joukon juustoja, varikoisia ja piparkakkuja, järjesti hän taas kaikki tarkasti paikalleen, kurkoitti kättään auttaaksensa minua jälleen rekeen istumaan sekä kääri peitteet visusti ympärilleni. Täll'aikaa oli mielipahani jo varsin haihtunut. Minä ajattelin: "Nuot tullimies-parathan ovat velvolliset olemaan matkustajien kiusauksena, ja tämäpä on minua kohdellut mitä sävyisimmästi". Ja sillä välin kuin hän yhä huolellisesti järjesteli kaikki entiseen kuntoonsa, syntyi minun mieleeni monenmoisia kuvauksia, josta jouduin aina suopeammalle mielelle. Tuo punaiseksi paleltunut nenä, alakuloinen muoto ja kankeat sormet, hänen neljä lastansa, tuisku sekä pimeä, kamoittava ilma – kaikki nämät liikkuivat edessäni, kuten varjot pimikammiossa, ja saivat sydämeni aivan helytymään. Minä pistin taasen

käteni matkalaukkuuni rahoja hakeakseni; minä hankin antaa juustoa ja varikoisen noille lapsille illalliseksi; mutta sillä aikaa, kuin minä hankin ja tuumailin, otti tullimies teljen pois, nostaen kohteliaasti lakkiaan, ja samassa ajoin tullista sisälle. – Aioinpa nyt huutaa: "pidätä!" mutta sitä en kuitenkaan tehnyt. Surullisena ja pahoilla mielin, ikään kuin jos olisin jonkun kalliin tavaran tielle kadottanut, matkustin minä läpi kaupunkia, nähden lumipyrystä hohtavan, ikään kuin kuultokuvassa, tuon punaisen paleltuneen nenän ja alakuloisen muodon, jonka helposti olisin voinut, kumminkin hetkeksi, iloiseksi saattaa.

Montapa tilaisuutta, jossa suuremmassa tahi vähemmässä määrässä saattaisimme hyvää tehdä, katoa käsistämme, ollessamme näin kahdella päällä! Sillä välin kuin ajattelemme: "teenkö niin taikka näin?" joutuu aika riennossaan ja tuo ilonkukka, jonka olisimme voineet eloon luoda, on lakastuneena, emmekä – kentiesi – katumuksen kyyneleilläkään enään saa sitä virkoamaan!

Näin ajattelin, jolloin hevoseni hiljakseen kulki katujen syvässä mohjussa ja rekeni usein vajosi ojaan, josta se työläästi nousi kulkuradalleen. Tuuli puhalsi lyhtykynttilät sammuksiin ja kadut saivat valaistuksensa ainoastaan kauppapuotien loistavasta valosta. Täällä näin herran, jolta tuuli tahtoi kaapun riistää, ja kun hän sitä kääri paremmin ympärillensä, lensi lakki hänen päästään; tuolla taas tuli nainen, joka piteli toisella kädellä hattuaan ja toisella turkkiansa sekä kulki siten sokkona, mutta rohkeana, päistikkaa vasten hedelmäkauppiaan lautapuotia, josta nirppanenäinen nainen äkeästi käski häntä paremmin eteensä katsomaan.

Tuossa ulvoi koira ja tässä mies kiroi, kun oli ajanut aisansa poikki toisen kuormaan; pieni poika kulki iloisesti viheltäen; myrsky-ilma ja hälinä ei saattanut hänen lapsellista tyventä mieltänsä häiritä. Usein näin kumureen valoisine lyhtyineen rientävän pyrstötähden tapaan loistavaa rataansa eteenpäin ja senpä edestä väistyi sekä ihmiset että eläimet. Tämä oli nyt kaikki, mitä tänä iltana sain kuulla ja nähdä tästä komeasta ja suuresta pääkaupungista. Saattaakseni itseäni iloisemmalle mielelle, rupesin nyt ajattelemaan sitä rakastettavaa perhettä, jonka suloiseen suojaan minäkin kohta olin pääsevä, sitä iloista syytä, jonka vuoksi sinne lähdin, ynnä muita hupaisia ja herttaisia sekä sydäntäni lämmitteleviä asioita, joita saatoin muistooni johdattaa. Vihdoin rekeni seisattui. Ajuri huusi: "nyt olemme perillä!" Ja ihastuen sanoin itselleni: "nyt olen siis täällä!" ja pian kuuluikin ympärilläni monta ääntä, jotka kaikki erilaisilla ilosäveleillä huusivat: "hyvää päivää, hyvää päivää! hyvää iltaa! tervetultua, tervetultua!" Minä, varikoiseni, juustoni, piparkakkuni, me olimme kaikki sydämmellisesti tervetulleita ja asetettiin hauskaan, lämpimään huoneeseen. Puolen tuntia myöhemmin istuin minä kauniissa, hyvin valaistussa vieras-huoneessa, jossa eversti H. perheineen oli koossa. Nyt oli teen-juonnin aika, ja porisevasta teekyökistä nousi tupruava savupilvi, joka liiteli kiiltävien kuppien ylitse; makeilla leivoksilla kukkuralleen täytetyt kopat peittivät kokonaan tuon tilavan pöydän. Telemakos Tartaroksesta Elysean kentille päästyään ei suinkaan ollut onnellisempi minua, kun matkusteltuani pyry-ilmassa pääsin herttaisen tee-pöydän ääreen. Nuot iloiset hempeät ihmiset, jotka liukkuivat ympärilläni, kaunis, hauska huone sekä kynttiläin loisto, joka monessakin tilaisuudessa elähyttää sieluumme, makusa, lämmittävä neste, jota nautin, – kaikki tämä oli oikein oivallista, virkistyttävää ja ilahuttavaa, kaikki oli... Ah, uskotko lukiani, että tuo paleltunut nenä, jonka tullin-suussa näin, nyt kesken kaikkea ihastustani kuvautui eteheni teekuppini partaalle, siten karvastuttaen ihailtua juomaani? Teki vain kuin tekikin se niin – ja luulenpa varmaankin, että vähemmän peljästyneenä olisin omaa nenääni katsellut kahdenkertaisena. Saadakseni mieleni täydellisesti rauhoitetuksi sanoin itselleni: "huomenna on toinen päivä, tehdäänpä huomenna mitä tänään jätin tekemättä!" ja tyytyväisenä tähän huomispäivän varalle tekemään päätökseeni minä nyt tapani mukaan istuin ääneti huoneen nurkassa sukkaa kutoen ja aina välimmiten maistellen teetä kupista, joka oli pienellä vieressäni olevalla pöydällä. Täällä saatoin huomaamattomana tarkata silmien edessä olevaa perhe-kuvaa. Eversti H. istui sohvan nurkassa asetellen kortteja pöydälle, luullakseni johonkin piiritys-muotoon. Hän oli pitkä ja harteava, mutta laiha ja kivulloisen näköinen. Hänen muotonsa oli jalo, ja kuopalle vaipuneitten silmiensä katse oli läpätunkeva, mutta tyven, ja ilmaisi useimmiten ääretöntä hyvyttä, varsinkin kun hän katseli

lapsiansa. Hän oli harvapuheinen eikä puheita pitänyt koskaan, mutta hänen sanansa, tyvenesti ja pontevasti sanottuna, olivat aina kaikkien mielestä sanat, jotka paikkansa pitivät. Vakavuus ja lempeys ilmutui koko hänen olennessaan. Hänen vartalonsa oli erinomaisen oikoinen, ja olenpa aina luullut, että enemmän kuin sotamies-tavat, se vakavuus, rehellisyys, ja suoruus, joka oli hänen luonteensa perijuurena ja joka hänessä kuvautui, oli hänen semmoiseksi muodostanut.

Hän ei koko iltana sekauntunut lastensa vilkkaaseen keskusteluun, mutta välistä toki tapahtui, että hän pisti joukkoon jonkun leikkilisen muistutuksen; tätä kuitenkin aina seurasi katse, niin kujeellinen ja huvittava, vaan myöskin niin hyvän-suoepa, että muistutuksen esineenä oleva tunsi itsensä yhtä huvitetuksi kuin hämille joutuneeksi.

Hänen vaimonsa (Armo, joksi häntä vanhan tavan mukaan kutsuin) istui sohvan toisessa nurkassa havasta kutoen, mutta työtänsä erittäin tarkkaamatta. Näytti siltä, kuin ei hän nuorenaakaan olisi ollut kaunis, mutta hän oli varsinkin puhuessaan niin virkeä, hupainen ja hyvännäköinen, että oikein halusta häntä katseli. Jotakin hellää, mutta levotonta kuvautui hänen olennessaan, etenkin hänen silmissänsä; niistä kohta arvasi, että hänen mielessään alituisesti pyöri tuo perheen-emännän ääretöin huolisarja, joka miehestä ja lapsista alkaen ulottuu koko talon piiriin, joka nurkkaan ja pieleen; eikä vielä lopu tomun hiukkaseenkaan, mikä on poijes puhallettava, vaan toki aina takaisin palajaa.

Armon hellät, levottomat silmät, joista suru ja ilo kuvautui, katsoivat useasti tänä iltana hänen vanhimman tyttärensä, Emilian puoleen. Ystävällinen hymy lepäsi hänen huulillaan ja silmäripsissä kyyneleet kimaltelivat, mutta sekä hymy että kyyneleet ilmaisivat hartainta, sydämmellisintä äidinrakkautta.

Emilia ei näyttänyt huomaavan äidin katseita, vaan kaasi pienillä, valkoisilla käsillään levollisena teetä kuppeihin ja koetti, muuttaen muotoansa arvokkaammaksi, tehdä lopun Kaarlo veljen vehkeistä, tämä kun teepöydän varoissa teki kaikkia niitä häiriöitä, joita hän vakuutti olevan sisar-kultansa sydämmessä. Emilia oli vartaloltaan jänterä, mutta sievä ja tavallisen pitkä. Hän oli vaalean-verinen, valko-ihoinen; ja vaikk'ei hänen kasvonsa piirteet olleet kaunottaren, täytyi toki mielyä hänen muotoonsa, jota erittäin sulostutti niissä kuvautuva mielen puhtaus, suoruus ja lempeys. Isältään näkyi hän perineen tuon tyvenen luontonsa, jossa kuitenkin oli enemmän ilomielisyyttä, sillä Emilia, vaikka hän välistä arvokkaaksi muuttikin muotonsa, nauroi usein ja niin sydämmellisesti, että hän tällä sai vielä kaikki muutkin nauramaan.

Harvat ovat net, joita nauru kaunistaa, ja senpä tähden monikin nauraessaan vie nenäliinansa kasvoinensa eteen, peittääksensä tuota sulotointa näkyä, mikä siitä syntyy, kun suu on leveällä, silmät raollaan j.n.e. Tätä varovaisuuden keinoa olisi Emilia ainakin hyljännyt, vaikkapa hänen olisikin ollut tarvis sitä käyttää, sillä hänen suora, vaatimaton luontonsa halveksi vähintäkin veikestelemistä. Tässä tapauksessa hänen kuitenkin ei ollut varomisen syytä, sillä sydämmellisenä ja luonnollisena hänen naurunsa oikein viehätti, vieläpä senkin vuoksi, että se näkyviin tuotti kauniimmat ja valkoisimmat hampaat, mitkä milloinkaan ovat kaunistaneet suloista, mehevätä suuta; mutta tuota ei Emilia ollenkaan ajatellut.

Miehenä minä Emiliaa nähdessäni olisin ensi silmän-räpäyksessä ajatellut: "Tuossa minun vaimoni! (nimittäin, jos hän sen suvaitsee)".

Kuitenkaan ei Emilia ollut kaikessa semmoinen, jolta hän näytti, taikka paremmin sanoakseni: hänessä löytyi paljokin niitä ristiriitaisuuksia, jotka jaloimmankin luonteen kanssa yhteen liittyvät ikään kuin solmut hienossa, taitavasti kudotussa kankaassa.

Emilia ei enään ollut nuoruutensa ensi keväimessä ja sinun mielestäsi, nuori, kuusitoista-vuotinen lukiattareni, hän ehkä oli vanha, hyvin vanha. Nyt varmaankin kysynet: "Kuinka vanha hän siis oli?" Hän oli nykyään täyttänyt kuusikolmatta vuotta. "Uih! sehän hirveätä! hänpä oli vanha, koko vanha ihminen!" Eipä niinkään, ruusunuppuseni, ei hän ollutkaan hirveän vanha, hän oli vain ruusu täydessä kukoistuksessaan, ja minun mieltäni oli myöskin herra ... vaan kerrotaanpa siitä toiste.

Minä sitä maalaajaa surkuttelen, jonka vaikeaksi tehtäväksi tulee Julian kuvaileminen, sillä hänpä on alituisesti liikkuva. Välistä hän veljelleen tekee kepposia, joita tämä ei koskaan jätä maksamatta, toisinaan hän pyörielee sisariensa ympärillä. Väliin hän kynttilöitä niistää, mutta sammuttaa net samassa, jotta hän taaskin saisi niitä sytyttää. Äitinsä päähineen hän laskee epäjärjestykseen, mutta samassa taas oikeaan kuntoon, tavan takaa hän hiipii everstin luo, laskein käsivartensa isänsä kaulan ympäri ja suudellen hänen otsaansa. Everstin huuto: "tyttö! jätä minua rauhaan!" ei yhtään estänyt häntä piankin takaisin palajamasta.

Vähäinen oma pää, jonka ympärillä vahvat, vaaleat hius-palmikot ovat kiehkuroina, vilkkaat sinisilmät, tummat silmäluomet ja ripset, sievä nenä, isohko, mutta kaunis suu, vähäinen, hieno vartalo, pienet kädet, pienet jalat, jotka ovat taipuvaisemmat tanssiin kuin kävelyyn, – siinä nyt on kahdeksantoista-vuotiaan Julian kuva.

Kaarlo veli – ah, suokaa anteeksi – Kaarlo kornetti oli kolme kyynärää pitkä, hänen vartalonsa oli soma, käytöksensä sievä ja nuortea – josta hyvästä hänen tuli kiittää luontoansa, voimistelua ja Juliaa. Monta omituista tuumaa hän aina kiven kovaan puolusti, mutta erittäinkin parahimmaksi kolme asiaa. Ensiksikin väitti hän omaa kansaansa Euroopan etevimmäksi. Tuon kyllä kaikki tämän perheen jäsenet myönsivät. Toiseksi kornetti vakuutti, ett'ei hän milloinkaan saattaisi rakastua, koska hän mitään taajempaa sydämmen tykytystä tuntematta jo oli ehtinyt kahdenkymmenen-vuotiaaksi, millä iällä hänen onnellisemmista kumppaneistaan moni oli ollut varsin hulluna rakkaudesta. "Kyllä se aika vielä ehtii", sanoo eversti. Julia ennustaa veljensä vielä silmittömästi rakastuvan. Emilia huoaten, rukoilee Jumalaa häntä siitä varjelemaan. Kolmanneksi Kaarlo luulee itsensä niin rumaksi, että hän saattaisi peljättää vaikka hevosia. Tämän vian Julia väittää vain veljensä onneksi, jos hänen esimerkiksi tarvitsisi hyökätä vihollisten ratsuväkeä vastaan; mutta sekä Julian että hänen sisartensa ja vieläpä monen muunkin mielestä tuo Kaarlon muodossa kuvautuva suoruus, rehellisyys ja miehuullisuus kylläksi palkitsi kasvojen piirteitten puuttuvaa kauneutta. Saattaaksensa pientä, suloista iloa veljellensä kertoo Julia usein, mitenkä hirveän rumana ja inhoittavana hän pitää tuota herra P: tä, jolla kuitenkin on pää niin kaunis, kuin Kreikkalaisten Apollo Jumalan, mutta aivan kuolleet kasvon piirteet. Kaarlo kornetti rakastaa hellästi siskojaan, ollen sydämmestään heidän apunansa kaikessa, etenkin koettaa hän totuttaa heitä malttavaisuuteen.

Isänsä vieressä istui nuorin tytär, seitsentoista-vuotias Helena. Ensi hetkessä, jolloin häneen katsahti, täytyi häntä surkutella, mutta jopa toisessa myöskin onnitella. Hän oli ruma ja kyttyräselkäinen, mutta hänen erittäin kirkkaista silmistänsä loisti järkevyyttä ja ilomielisyyttä. Hänessä näkyi olevan tuo luonnon lujuus ja tyvenyys, tuo mielen tasaisuus, selvyys ja iloisuus, jotka elämämme rauhalle ja onnelle ovat taatumpana tukena ja turvana kuin kaikki lumoavat ulkonaiset ihanuudet, joita maailma suosii ja rakastaa. Ahkeraan hän valkoista silkkihametta ompeli eikä nostanut silmiänsä työstään, paitsi milloin hän ystävällisesti ja tarkoittavasti noikkasi Emilialle taikka hartaasti kunnioittavalla, melkeinpä jumaloitsevalla katseella katsahti isäänsä.

Näyttipä melkein siltä, kuin eversti olisi hellimmästi rakastanut tuota ulkonaisesti kovan onnen osaista lastaan, sillä usein, jolloin Helena, päättään nojaten isänsä olkapäätä vasten, nosti rakastavan katseensa hänen puoleensa, painoi hän suutelon tämän otsalle, katsoen häneen sanomattoman lempeästi. Everstin toisella puolella istui myöskin nuori nainen – hänen veljensä tytär. Häntä olisi saattanut luulla muinais-ajan kuvapatsaaksi, sillä yhtä ihanana, yhtä marmorin-valkoisena ja yhtä liikkumatoinna istui hän siinä. Kauniimman tummia silmiä tuskin olemassa oli. Mutta voi kuitenkin! kylläpä tuli häntä surkutella! Noilla ihanilla silmillänsä ei hän enään koskaan ollut näkevä maailman valoa. Hän oli neljä vuotta ollut umpisokeana. Hallitsiko hänen sydämmensä syvyydessä tyvenet myrskyiset tunteet, sitä oli vaikea nähdä, – sillä pimeytetyt olivat sielun kuvastimet ja hänen kankea, kylmä, melkein puolikuollut ulkomuotonsa työnsi luotaan kaikki kysyvät katseet. Näytti mielestäni siltä, kuin hän, jolloin kova onnensa julisti tuon tuomion: "tästä lähtien et valkeutta näe", olisi ylpeässä hurjuudessa vannonut: "minun tuskaani ei iäinen ihminen nähdä saa".

Vielä vähäinen joukko tuolla huoneen perällä on tähän kuvatauluuni esiin tuotava: nimittäin maisteri Rup – , joka hyvän-luontoisuutensa, oppinsa, vähäpuheisuutensa, likinäköisyytensä, pystyneäisyytensä ja hajamielisyytensä vuoksi on mainittava, sekä hänen oppilaansa, everstin nuorimmat pojat, pieni Akseli ja pikku Klaus, jotka ansaitsivat huomiota lihavuutensa ja kömpelömäisyytensä tähden. Näitä lölleröitä kutsuttiin perheen kesken tallukoiksi.

Maisteri, jonka tukkaan kynttilän valkea jo kolmesti oli tarttunut, istui vieläkin pelkäämättä niin lähellä kynttilää, kuin suinkin mahdollista oli, kirjaansa ahkerasti lukemassa. Tallukat söivät makeisia, laskivat talon-hävitystä ja odottivat näkevänsä maisterin tukassa vielä neljännekin ilovalaituksen, jonka lähemmäs tuloa he toisillensa ilmoittivat ystävällisillä tuuppauksilla sekä kuiskutellen: "katsos nyt! odotappas! kohta syttyy!"

Tahtoisinpa sanomattoman halusta tietää, eikö armaista, nuorista lukioistani kukaan, joko hyvin kohtelias taikka vähän utelias, mielisi lähemmin tutustua tuohon henkilöön, joka sukkaa kutoen hiljaa ja ääneti istuu vieras-huoneen nurkassa, maistellen silloin tällöin teetä kupista ja tarkaten seuran jäseniä.

Jotta en yhtäkään lukiani toiveista, joita suinkin aavistaa saatan, jättäisi täyttämättä, tahdon nyt myöskin tuosta henkilöstä tehdä kuvauksen. Hän kuuluu siihen ihmis-luokkaan, jonka jäsenten elosta ja olostä eräs yksinkertainen kanssasisar sanoi näin: "välistä täytyy meidän olla kuten olisimme joka paikassa läsnä olevaisina, toisinaan taas, kuten meitä ei olisi olemassakaan". Tämä eris-kummallinen kanta on semmoisen henkilön, joka, perheeseen oikeastaan kuulumatta, siinä kuitenkin on saanut sijansa jonkunlaisena seura-kumppalina, ollen ainaisena apuna töissä ja neuvoissa, myötä- ja vastoin-käymisessä. Minä nyt tahdon muutamilla sanoilla kertoa tuollaisen henkilön elämästä yleensä, mutta jotta ei hänkään arvonimistä osattomaksi jäisi, meillä kun niistä paljo pidetään, nimittelen häntä Kotitarkaksi. Hänen työ-alansa on laaja ja seuraavaa laatua: Hänen totinen ajatuksensa, työnsä ja toimensa saa ulottua joka paikkaan, mutta – mitään huomiota vaatimatta. Jos talon isännän on huono hattu päässä, tulee kotitarkka esiin joko ukkosen johdattimena tahi lietsimenä, jonka tehtävänä on tuon huonon hatun poijes puhaltaminen. Jos emäntä joutuu viemistyksiin, on Kotitarkan läsnä-olo varmaankin yhtä tarpeellinen, kuin hajuvesi-potin. Jos tyttäret ovat harmia saaneet, on hän tuohonkin osaa ottamassa; jos heillä on pieniä toiveita, tuumia ja ehdotelmia, on hän se torvi, jonka kautta he puhuvat jotenkin kuuroille korville. Jos lapset huutavat, lähetetään net hänen luoksensa viihdyttäväksi; jolleivät nukkua tahdo, täytyy hänen puhua heille satuja. Jos joku on sairaana, silloin hän on valvomassa, kaikellaisia toimia hän tekee koko perheen puolesta, ja hyviä neuvoja hänen tulee tarvittaissa antaa kaikille. Kyökissä hänen pitää tarkastaman kaikkea ja seurasalissa hän kahvia kaataa kuppeihin. Jos tulee uljaita vieraita, jos tulossa on joku juhla, silloin – hän katoaa näkyvistä, ja missä hän on, sitä tiedetään yhtä vähän, kuin mihin savupiipusta nouseva savu katoaa. Mutta hänen näkymättömästä olemistansa vaikutusten täytyy aina ilmautua. Pataa, jossa herkkuruoka on keitetty, ei lasketa kauniisti katetulle pöydälle, sehän vain jätetään kyökin takalle, ja sama kohtalo jää myöskin kotitarkan osaksi, hänen tulee valmistaa mitä muille on hauskaa ja hyödyllistä, mutta itselleen siitä kunniaa pyytämättä, ja jos hän lujamielisenä kärsivällisesti ja malttavaisesti nämät tehtävänsä tekee, on hänen olonsa ja elämänsä hänelle itselleen yhtä hauska, kuin se perheen keskuudessa on suuresta arvosta. Mutta – muistaa tulee – siivona ja nöyränä täytyy hänen myöskin olla sekä käydä hiljaa ovissa; nostaa ääntä hän ei saa senkään vertaa, kuin suriseva kärpänen, eikä millään muotoa, kuten sillä on tapana, tunkea ihmisten nenälle. Haukotella hänen tulee niin harvoin, kuin inhimillinen luontonsa suinkin sallii, mutta sen sijaan hän vapaasti, vaikka varovaisesti, saa käyttää silmiään ja korviaan ja siten tehdä havaintojansa, jotka hänelle hyödyksi tulevat. Aivan päin vastoin, kuin mitä luonnon maailmaa tutkiessa tarvitaan, on hengellisissä asioissa. Niissä on alhainen, näkymätöin asema sopivimpana tarkastuspaikkana, ja siis on kotitarkalla parahin tilaisuus tähtäämään tutkivaa katsettansa perhe-maailman sisällisiin oloihin. Jokainen liikunto, jokainen pilkku sydämmen kiertotähdessä tulee vähitellen hänen nähtäviinsä, pienintäkin pyrstötähteä, joka rataansa kulkee, hän silmällensä seuraa, hän näkee, miten sen pimenemiset tulevat ja katoavat,

ja katsellen sen ilmiöitä – ihmis-sydämen vaihtelevia tunteita ja ajatuksia, jotka ovat taivaan tähtiä lukuisimmat – hän päivästä päivään oppii aina paremmin tuntemaan tuota luomisen suurta ihmeellistä teosta. Tästä siis näkyy, että hän vähitellen saavuttaa omaisuuden, joka on kullan arvoinen, ja josta hänellä aina on hyötyä – hän tulee ihmistuntiaksi, ja hänelle hymyilee tuo toivo, että tulevaisuudessa, jolloin silmälasit koristavat hänen nenäänsä ja hiukset hopeaiset hänen päätänsä, nuoriso ihmetellen kuuntelee, kun hän heille kokemuksistaan kertoo, mitä hän *tietää*, mutta he eivät vielä *aavistakkaan*.

Tämä nyt olkoon sanottuna kotitarkasta yleensä, mutta nyt vielä muutama sana hänestä, joka everstin perheessä tulee muutamissa kohden tuollaisen henkilön osaa näyttämään. Minä sanon muutamissa kohden, sillä oikeastaan häntä siellä pidetään ystävänä, eikä hänen siis tarvitse olla kuiskuttajana eikä myöskään seisoa kulissien takana, vaan muitten muassa saa hän useinkin astua näyttämölle sanaansa sanomaan yhtä rohkeasti ja vapaasti, kuin nuot muutkin näytteliät. Ensimmäinen sana, jonka hän lapsena lausui, oltuansa vuoden tässä matalassa maailmassa, oli "Kuu". Kahdeksan vuotta myöhemmin kirjoitti hän ensimmäisen runonsa – kuulle; tuon sittemmin niin kuivaksi ja runottomaksi muodostuneen elämän aamu oli ainoastaan kuutamossa haaveksivan suloinen unelma. Monta runoelmaa ja laulua hänen kynänsä sepitteli kaikista luonnon ihailtavimmista esineistä noina herttaisina nuoruuden päivinä, jolloin sydän raittiisti sykähtelee, jolloin tunteet kevät-tulvan tavalla kuohuvat ja suloiset surut saavat kyynelten lähteet tihkuamaan, mutta kaikissa hänen lauluissaan, kirjoituksissansa ja unelmissaan oli aina jotakin kuuvalosta.

Hänen viisaat vanhempansa ravistivat päätään sanoen: "Tyttö! jos sinä runoja sepittelet, niin sinä huonosti ruoat laittelet ja saat net syödä pohjaan palaneena. Sinun täytyy tulevaisuudessa itse hankkia elatuksesi, ja siis sinun tulee olla taitava leipomisessa ja kehräämisessä. Kuuvalo ei vastaa ravitse". Mutta tyttö sepitteli runoja, keitti ruokia pohjaan polttamatta sekä pyöritteli rukin-hiunuansa ja leipoi leipänsä, vaan lapsuuden ystävätänsä, tuota lempeätä kuuta, hän ei koskaan unhoittanut. Sittemmin aikain takaa, jolloin sen ystävällinen valo paistoi hänen vanhempiansa haudalle, ei hän enään yhtäkään runoa sen kunniaksi sepittänyt; nyt hän vain rukoilevalla katseella tähtäsi silmiänsä tuon lempeätä loistoa kohti, ikään kuin lohduttajan luo, joka oli orpoa suojeleva ja johdattava hänen yksinäisellä polullaan. Mutta voi! tuo orpo parka olisi melkein nälkään nääntynyt ihanassa kuutamossa, ellei toinen valo ja toiset säteet olisi hänen pelastukseksensa rientäneet. Net tulivat erään kreivillisen kyökin takasta. Hän onnistui laittamaan hyvää viinihyödykettä – tämä tuli hänen onneksensa.

Oli huomattu, että hän osasi valmistaa erin-omaisen hyvää viinihyödykettä; ja vieläpä hänessä havaittiin monta muutakin yhtä verratointa omaisuutta. Eräs vapaasukuinen, jolla oli ahvettuneet huulet, käytti hänen valmistamaansa suunvoidetta ja tuli ihan terveeksi. Vanha herra, jossa oli ollut senkin seitsemän kipua ja vammaa, joista hän halusta kertoi, havaitsi suureksi ilokseen, että tuo henkilö väsymättömällä maltillisuudella häntä kuunteli. Eräs hellä äiti, jolla oli neljä erin-omaisen viisasta lasta, kuuli syvästi liikutettuna ruusuhuulisten lastensa kertovan, miten kykenevällä tavalla kotitarkka sai sanat sointumaan toisihinsa, esimerkiksi taputtaa ja naputtaa, iloinen ja suloinen, pienoinen ja vienoinen j.n.e. Eräs haukotteleva Armo virkkamustui aivan, kun tämä taidokas korteista tiesi ennustaa, että hänelle oli lahja tulossa; yhdeksän henkeä kehui, että he tuota hätää olivat hänen neuvostansa parantuneet hammas-taudista, rintataudista ja nuhasta. Eräissä häissä ja peijaisissa huomattiin, että hän erittäin taitavasti järjesteli kaikki, armon pään-koristeesta alkaen aina makeis-leivoksiin ja morsiamen kiharoissa olevasta myrirtiruunusta aina viinapöydän voileipiin asti. Ja tuossa surullisemmassa juhallisuudessa hän yhtähyvin muisti koristaa viimeistä untaan nukkuvan morsiamen vuodetta kuin kestitä niitä, jotka eivät koskaan surun ja murheen tiloissakaan unohda, että meidän tulee syödä, jos mielimme elää.

Ahkerasti käyttäen kaikkia näitä kykyjään ja taitojansa hän saavutettuaan vielä muutamia saman-laatuisia lisäksi, nousi askel askeleelta siksi, että hänelle annettiin kunnia- ja arvonimeksi

kotitarkka. Runojen kirjoittaminen häneltä melkein vallon on unohtunut, paitsi mitä hän välistä silloin tällöin velvollisuudesta kyhäälee nimipäivä- ja syntymäpäivä-runoja.

Kuuta hän ei juuri muuten katsele paitsi nähdäksensä, onko ylä- vai alakuu, ja kuitenkin sen säteet ehkä ovat ainoat ystävät, jotka käyvät hänen yksinäistä hautaansa katsomassa. Mutta eihän tässä nyt kirjoitetakkaan mitään huolirunoja. Tahtooko joku enemmän tietoja tuosta runottomasta kuutamon ystävästä? Kuinka vanha? Noin kahden, ja neljänkymmenen välillä. Minkä muotoinen? Sen muotoinen, kuin ihmiset useimmiten ovat; vaikka useimmat ihmiset ehkä pahastuisivat, jos kuulisivat hänen luulevan itsensä heidän näköiseksensä. Hänen nimensä? – Ah! nöyryn palveliattarenne – Tiina Piete Jokapäiväinen.

Julian kirje. – Helena. – Sokea. – Emilia. – Sulhot.

Olen jo ennen maininnut, että syynä kaupungin-matkaan oli eräs hauska asia, ja luulenpa lukiattareni parahiten saavan selkoa sen laadusta siten, että tässä tuon esiin erään kirjeen, jonka joku aika takaperin maalla yksinäisyydessä ollessani sain Julia H: lta.

Piete hyvä!

Laske pian pois tuo ikuinen sukkakutimesi! Paras on, kun nämät rivit saat, että niistä pitkän karren kynttilästä (illallahan posti R:ään tulee?). Lukitse ovesi, jotta kaikessa rauhassa mukavasti saatat istua sohvaasi, suurella tarkkuudella, kuten asia vaatii, lukemaan näitä tärkeitä uutisia, joita sinulle nyt ilmoitan. Minä aina tänne asti näen, kuinka hirveän utelias olet – kuinka silmäsi tirkistävät, ja – jopa nyt kerron sinulle ... sadun!

Oli kerran eräs mies, joka ei ollut kuningas eikä ruhtinas, vaikka hän ansioittensa puolesta kyllä oli heidän vertaisensa. Tällä oli tytär, ja vaikk'eivät onnen kohtalot suoneet hänen syntyä ruhtinattareksi, kokoontui kuitenkin tuon pienokaisen tytön kätkyen ympäri kymmenkunta naishaltiaa, he kun siten tahtoivat osoittaa sulaa kunnioitusta hänen isälleen. Net lahjoittivat tytölle ihanuutta, viisautta, suloutta, taitoa, jalon sydämmen, hyvän luonnon, malttavaisuutta ja, sanalla sanoen kaikkea, mikä vain naista miellyttäväksi tekee. Antaaksensa hänelle vielä päällisten päätteeksi onnen lahjoja, tuli vihdoon viimein nais-haltia Varovainen, lausuen pitkäveteisillä sanoilla: "ajalliseksi ja iankaikkiseksi onneksensa tulee hänen, valitessaan itsellensä puolisoa, olla äärettömästi varovainen, epäilevä, vieläpä arkakin". "Oikein sanottu! Viisaasti lausuttu!" huusivat syvästi huoaten kaikki haltiarouvat.

Tuo runsas-lahjainen kasvoi niin suloiseksi, kuin syystä sopi toivoakkin, ja pian kyllä hänelle tuli kosioita, jotka aamusta iltaan rukouksilla ja huokauksilla kolkuttivat hänen sydämmensä ovelle, mutta voi! järkähtämättä se pysyi kiinni, ja jos sitä joskus vähän raotettiin, pantiin se kohta jälleen kiinni, jopa kahdenkertaiseen lukkoon. Onneksi kyllä oli prinsessa Turandotte'n aikakausi jo mennyt menojaan, ja Ruotsissa, jossa ihana Elimia asui, oli ilma varmaankin viileämpää laatua kuin siinä maassa, missä Calaf prinssi huokaili, – kosk'ei milloinkaan kuultu, että net, joille Elimia rukkaset antoi, olisivat lopettaneet elämänsä; näyttipä siltä, kuin eivät olisi kadottaneet ruokahaluansakkaan, ja tiedetäänpä varmaan, että muutamat heistä (uskoisiko tuota?) yhtä huolettomasti, kuin sukkia jalkaan muutetaan, ottivat itselleen uuden lemmikin.

Ensimmäinen, joka pyrki ihanan Elimian sydämmen voittajaksi, oli tämän mielestä liian hellätunteinen, sillä sääsken tappaminen häntä jo pöyristytti, ja hän huokasi ajatellessaan kananpoikaisten surkeaa kohtaloa, kun näki heidät pöydässä paistina, jona juuri olivat hänen lemmikkinsä mieliruokana. Tuommoiseen tyttö ei kiintyä tahtonut, hän kun pelkäsi tämän vaimona nälkään nääntyvänsä pelkästä maito- ja kasvi-ruoasta. Toinen kosia tallasi huolettomasti muurahaiset, jotka sattuivat hänen tielleen, oli harras kalastaja ja metsästäjä – ja häntä siis pidettiin kovasydämmisenä hirviönä; – monta vertaa halukkaammin hän ottaisi jäneksen miehekseen kuin metsästäjän! Jänes tuli, polvet vapisevina ja pelko sydämmessä. Huoaten, änkyttäen puhui hän toivostaan ja epätoivostaan. "Poika parka", vastattiin, "mene piiloon, sillä muuten sinä ehkä joutuisit ensimmäisen sinua tapaavan petoeläimen saaliiksi". Jänes pötki pois, jalopeura astui sijaan kopeana kosiana. Nyt meidän kaunotar itse pelkäsi joutuvansa surman suuhun ja puikahti piiloon siksi, että tuo mahtava oli mennyt.

Tämä oli neljäs. Viides, iloinen ja hilpeä, pidettiin kevyt-mielisenä. Kuudetta luultiin kortin-lyöjäksi, seitsemättä juomariksi, koska hänen nenässään oli muutamia nyppylöitä. Kahdeksas näytti pahanluontoiselta, yhdeksäs itsekkäältä; kymmenes sanoi joka lauseella: "pahuus vieköön!" Ei semmoisen kanssa ollut hyvä lähteä elämän matkalle! Yhdestoista katsoi liaksi käsiään ja jalkojaan ja oli siis turhamainen houkkio. Kahdestoista tuli, ja hän oli hyvä, jalo, miehekäs, kaunis, rakkautensa näkyi olevan sydämmellinen, sanottavansa esitti hän taitavasti; nyt oltiin pahimmassa kuin pulassa, kun ei tietty, mitä vikaa hänestä löytäisi. Hän näytti todellisesti rakastavan, ... mutta ehkä se vain näytti siltä, taikka jos hän rakastikin, se ehkä vain oli tuota katoavaa ulkomuotoa eikä kuolematointa sielua; ... Jumala varjelkoon, mikä hirveä synti! Jos niin oli asian laita ... niin ... mutta armastaja vannoi lempivänsä tytön sielua, juuri hänen hengellistä olentoansa ja eräänä onnellisena hetkenä hän niin mahtavalla voimalla valloitti tuon kaunottaren jo alttiiksi joutuneen sydämmen, että tytön vapisevat huulet vihdoinkin liikkuvat tapaan semmoiseen, että kosia luuli niiden muodostavan portin, jonka kautta tuo myöntävä vastaus oli hänelle tuleva. Ja ollen varmana siitä, että hän nyt oli saanut toivotun vastauksen, lankesi hän polvilleen, suuteli ihanaa Elimiaa, joka ihmeestä ja hämmästyksestä melkein oli kaatumaisillaan, kun hän nyt näin tietämättään, miten se kävi, havaitsi olevansa kihloissa!

Hänen isänsä ja sulhasensa päättivät häät pidettäväksi mitä pikemmin sitä paremmin. Elimia ei kieltävällä eikä myöntävällä sanalla sekaantunut koko tuumaan, ja sulhanen tietysti luuli hänen vaiti-olonsa tarkoittavan heidän päätöksensä hyväksymistä. Aika joutui joutumistaan, vaan sillä välin ihana Elimia luki päivät, sanoen: "nyt on ainoastaan 14 päivää jäljellä, nyt 12 ja, armollinen taivas! nyt ainoastaan 10, Herra Jumala, nyt vain 8 päivää!" Aina suurempi tuska ja pelko valloitti nyt hänen sydäntänsä. Kaikellaiset kummat ajatukset ja turhat luulot, Egyptin heinäsiirkoja lukuisimmat, anastivat hänen muuten viisasta ja tyventä mieltänsä, pimentäen ja hämmentäen sitä. Hän ei nyt suorastaan eroa tahtonut sulhostansa, mutta päätti vain häät jätettäväksi toiseen aikaan, sillä Almantsor'issa hänen mielestään oli kuitenkin vikoja enemmän, kuin mitä olisi luulla saattanut, ja se suurin, että hän hyvin ymmärsi niitä peittää. Ihminen ei koskaan ole täydellinen, ja hän, joka meistä parhaimmalta näyttää, on usein ehkä vähemmän viaton. Sitä paitsi Elimia luuli, ett'ei heidän luonnossansa ollut sopusointua; ja sen lisäksi vielä oli tuo sulhanen liika nuori, hän itse liian vanha j.n.e., siis loppu ja päätös tuosta kaikesta, että hän koko elinajakseen tulisi onnettomaksi.

Eräs Elimian hyvistä ystävästä olisi halusta niskat taittanut nais-haltia Varovaiselta, jonka onnetoin lahja oli siihen syynä, että Elimia aikoi hyljätä sen onnen, mikä hänen osakseen tulisi semmoisen miehen omana, joka hartaasti oli häneen kiintynyt ja ikään kuin häntä varten luotu.

Nyt, Piete, näen, kuinka käyt malttamattomaksi, ja kysyt: "mikä tämän lorun lopuksi, ja mitä hyvää tästä tulee?" Ystäväni rakas! tätä kaikkea olen tarjonnut ensiksikin ikään kuin ruokaryypyksi, enentääkseni ruokahaluasi itse aterialla varten, ja sitten näyttääkseni, mikä erin-omainen noitavoima pienelle Julialle on tuota hätää annettu, sillä muutamalla kynän-piirteellä muutan minä kaikki mainitsemani henkilöt, laitan *entiset nykyisiksi* ja sadun, tosi-asiaksi.

Almantsor'ista tulee nuori uljas Algernon S. ja hänen morsiamestansa, ihanasta Elimiaasta, sisareni Emilia H., joka aina välimiten katkerasti katuu lupaustaan. Nais-haltia Varovaisen täytyy kärsiä suuremmat muutokset; hän ei ole mikään muu, kuin tuo horjuvaisuus ja epävakaisuus, joka aina valloittaa Emilian sydäntä, milloin hänen vain tulee päättää pyhään avioliittoon menemisestänsä. Jollei häntä nyt monelta taholta tuupattaisi eteen päin, menisi hän kuten kravut – takaperin. Tämä Emilia, jota minä niin hartaasti rakastan, vaikka hän, usein kyllä, koettelee malttavaisuuttani, istuu nyt vastapäätäni sohvan nurkassa kalpeana, silmät itkusta punaisina, ajatellen hääpäiväänsä ja – hikoillen tuskasta! Onko tuo naurettavaa vai itkettävää? Minä kumminkin vuoroin nauran ja itken sekä houkuttelen Emiliaa tekemään samoin.

Ainoa keino, millä saatamme estää Emiliaa parka miettimästä ja suremasta turhan päiten, on, että kaikki toimet saavat mennä sokin tulisimmassa kiiruussa aina hääpäivään asti, jotta hänen päänsä oikein joutuisi pyörälle. Tiedänpä, ett'ei isäni koskaan sallisi, että joku meistä olisi sanansa syöjä. Emilia sen myöskin kyllä tietää, ja luulenpa, että tämä juuri tekeekin häntä välistä kovin

alakuloiseksi. Ja kuitenkin hän rakastaa, välistä oikein ihaileekin sulhoaan, – mutta antaisi sentään vieläkin, jos uskaltaisi, hänelle rukkaset! Sanoppa, mitenkä kaikki tämä on selitettävä – mitenkä tämä on mahdollista! Mutta kun hänen kohtalonsa kerran on pätevästi päätetty ja muuttumattomana pysyvä, luulen hänen kyllä onneensa tyytyvän, ja, mikä hupaisinta, Emilia itsekin luulee samoin. Nyt on asiat kuitenkin sillä kannalla, että tulevalla viikolla kaikkien häävalmistusten pitää olla valmiina. Ja pyhänä, siis ylihuomisesta viikon takaa, on tuo hirveä hääpäivä. Emilia vihitään kotona, ja ainoastaan sukulaisista kutsutaan muutamia. Emilia tahtoo sen ja hänen mieltänsä nyt noudatetaan kaikessa, missä suinkin mahdollista on. Hän sanoo sillä tavalla tehtävän kaikille uhri parolle. Naurettava aatos! Näethän, Piete hyvä, kuinka välttämättömästi sinua täällä tarvitaan. Tosiaankin, me tarvitsemme kaikin puolin sinun apuasi ja neuvoasi. Kääri siis kapineesi kokoon ja lähde tänne mitä pikimmin sitä paremmin.

Maanantaina Algernon tulee Tukholmaan ja hänen kanssaan myöskin minun sulhaseni. Minä en ole ollut niin arka ja monimutkainen kuin Emilia, mutta enpä ole sentään valinnut huonommin kuin hänkään. Arvidini on kaunis ja sokea ja hänen sydämensä kultaa kalliimpi. Isäni pitää hänestä paljon, ja sehän minulle on suurimman arvoista! Minun rakas, hyvä ja kunnioitettu isäni! Olinhan varmasti päättänyt, ett'en koskaan jättäisi isääni ja äitiäni... Minä en ymmärrä, mitenkä sentään saatin mennä kihloihin ... mutta Arvidini ääretöntä suloutta en voinut vastustaa. Onhan isäni luona vielä Helena, hän ei kuitenkaan koskaan naimisiin mene; ja Helena ainakin vastaa kolme minun vertaistani tyttöä. Isäni ei ensinnä hyväksynyt meidän liittoamme, vaan pani niin kovasti vastaan, että se melkein jo oli myttyyn menemäisillään, mutta minä itkein lankesin polvilleni, sulhoni isä (minun isäni nuoruuden ystävä) puhui kovin kauniisti, ja Arvid itse näytti niin surulliselta, että isäni vihdoinkin heltyen sanoi: "noh saakoot nyt sitte toinen toisensa". Arvid ja minä, mekös nyt iloitsimme kuten leivoset. Pian saat häntä nähdä; hänen leukapartansa ja viiksensä ovat mustat, silmänsä suuret ja siniset, ja kaikkein kauniin hänessä on ... mutta saathan nähdä, saatpa nähdä! Hänen on äänensä kauniin, mitä maailmassa olla sopii, ja oikeinpa miellyttävällä tavalla hän lausuu "hiisi vieköön!" vaikka sitä vastaan väittää. Sinun mielestäsi tämä ehkä kummalta kuuluu, mutta sinä saat nähdä, saatpa kuulla! Tule, tule viimeistäänkin ylihuomis-iltana syleilemään,

ystäväsi Julia H: ta.

Lisää: Pyytäisin sinua mukaasi ottamaan noita makeita varikoisia, jotka, kuten tiedät, ovat isälleni ja äidilleni mieluisia, sekä juustoja Kaarlolle ja Helenalle ja vähän piparkakkuja minulle. Onhan sinulla niitä aina varalla. Emilia, Emilia parka, Emilia vaivainen! kylläpä hänellä on täysi työ, ennen kuin saattaa tuskansa niellä. Etpä usko, kuinka minä pelkään, että hän turhasta surusta ja levottomuudesta käy varsin kalpeaksi ja rumaksi, siksi kuin Algernon tulee. Minä melkein luulen Emilian sitä toivovankin, tietysti koetellaksensa, onko hänen sulhonsa rakkaus hänen kuolemattomaan sieluunsa todellinen. Varmaankin Emilia vaatisi sulhoaan yhtä hehkuvasti rakastamaan morsiantansa, vaikka tämä myyränkin muotoiseksi muuttuisi. Olen oikein huolestuneena. Emilian muoto on kovin vaihteleva, levottomana ja surullisena ei hän ole sama ihminenkään kuin milloin hän on iloisella ja hyvällä mielellä.

Hyvästi vielä kerran.

Lisää: Tiedätkö, kuka Emilian tulee vihkimään. Proessori L., hän, joka näyttää niin hirveän totiselta, joka on vääräsäärinen ja punasilmäinen, ja jonka nenässä on kaksi suurta nystermää. Hän on nykyään päässyt tänne kirkkoherraksi. Isäni pitää häntä suuressa arvossa. Minä puolestani en suinkaan halusta antaisi häteläsilmäisen papin itseäni vihkiä. Mutta minähän en naimisiin menekkään ennen, kuin vasta kahden vuoden kuluttua taikka kentiesi syksyllä, tuota siis ei vielä tarvitse ajatella.

Olinpa melkein unhoittamaisillani noita lukemattomia terveisiä, joita koko perheemme sinulle lähettää.

* * * * *

Minä noudatin kohta Julian kutsumusta ja tulin, kuten jo nähtiin, eräänä iltana helmikuun loppupuolella eversti H: lle.

Vielä on minulla muutama sana sanottavana tuon illan tapahtumista, joihin taaskin liitän kertomukseni juoksun.

Sokea, joka pitkän ajan oli istunut hiljaa ja ääneti, sanoi nyt äkkiä ja jotenkin kiivaasti: "minä tahtoisin laulaa": Helena nousi kohta häntä istuttamaan pianon ääreen sekä istui sitten säestääkseen hänen lauluansa. Sokea jäi seisomaan. Helena kysyi, mitä hän mieli laulaa. "Ariadne à Naxos" vastasi hän lyhyesti ja jyrkästi. Nyt alkoivat. Alussa ei tuon sokean laulu minua miellyttänyt; hänen äänensä oli voimakas, synkeä, melkein kamoittava, mutta jota kauemmin häntä kuunteli ja jota suuremmalla tarkkuudella, sitä paremmin havaitsi, miten hänen laulunsa lumoavalla totuudella ilmaisi tunteita, ja sitä enemmän se myöskin kuulioita viehätti; oikeinpa tuntui vilun-väreitä ruumiissa, sydän sykki, ja me ikään kuin seurasimme Ariadnea, kun hän kiihtyvän tuskan vallassa etsii lemmikkiänsä ja häntä huokeammin keksiäksensä nousee kallion huipulle. Säistö tässä kohden oivallisesti osoittaa hänen kiipeemistänsä; luulepa näkevänsä, miten hän, sydän aavistuksia täynnä, hengästyneenä kiirehtii eteenpäin. Vihdoinkin hän huipulle ennättää, katsahtaa avaruuteen ja havaitsee kaukana merellä valkoiset purjeet, jotka hänen näkyvistänsä etenivät etenemistään. Tuo sokea koko sielunsa innolla seurasi Ariadnea, melkeinpä olisi uskonut, että hänen silmänsä, jotka eteensä tirkistivät, näkivät jotakin muuta kuin pimeyttä. Kyyneleet nousivat välttämättömästi kaikkien silmiin, kun hän sydäntä vihloavan surun ja rakkauden valtaamana, mikä kuvautui hänen sekä muodossansa että äänessään, Ariadnen kanssa huusi: "Teseo, Teseo!" Juuri kun hänen innostuksensa ja meidän mieltymyksemme oli ennättänyt korkeimmalleen, nousi eversti äkkiä istualta, meni pianon luo, tarttui laulajattaren käteen ja vei hänen sanaakaan sanomatta istumaan sohvalle, johon hän myöskin itse istahti hänen rinnallensa. Minä huomasin sokean kiivaasti vetävän kätensä pois everstin kädestä. Hän oli kalman kalpeana ja aivan haltioissaan. Tämä kaikki ei ollenkaan näyttänyt muita kummastuttavan paitsi minua. Nyt alkoi vain kaikellisista joutavista asioista keskustelu, johon kaikki muut yhtyivät paitsi sokea. Hetken kuluttua sanoi eversti hänelle: "sinä tarvitset lepoa", ja tarttui samassa hänen käteensä sekä talutti häntä huoneesta pois sitte, kuin tuo sokea ensin melko juhmallisesti oli hyvästijätöksi noikannut. Juuri huoneesta mennessään huusi eversti: "Helena!" ja Helena seurasi heitä.

Hetken perästä minäkin menin huoneeseen siellä lepoa nauttiakseni, mutta sokean muoto joka ehtimiseen kuvautui silmiäni eteen, yhä esteli minua nukkumasta; minä kuulin hänen huikean äänensä sekä näin tuon tunteita ilmaisevan muodon ja koetinpa arvata niiden tunteitten luontoa, jotka hänen sydämissään riehuiivat.

Minä en vielä nukkumaan ehtinyt, kun Emilia ja Julia hiljaa hiipivät huoneeni vieressä olevaan kammariinsa. Väliovi oli auki, ja minä kuulin mitä puoli-ääneensä keskustelivat. Julia sanoi vähän harmistuneena: "sinä haukottelet, sinä huokaat, ja kuitenkin tulee Algernon huomenna! Emilia, sinulla ei ole tuntoa enemmän kuin paperirasialla!"

Emilia. Mistäs tiedät, vaikka sen tekisin sulasta myötätuntoisuudesta, sillä ehkä Algernon juuri tällä haavaa tekee ihan samoin.

Julia. Sitä ei hän tee, siitä olen aivan varma. Ennemmin luulen hänen tuosta ilosta, kun tietää sinun jo pian näkevänsä, joutuvan niin malttamattomaksi, ett'ei hän tiedä, seisooko hän yhdellä vai kahdella jalalla.

Emilia. Hänen viimeisen kirjeensä takiako sinä tuohon päätökseen olet tullut?

Julia. Sehän oli kirjoitettu tulisimmassa kiireessä. Eikä sitä kukaan aina yhtä hyvin kykene kirjoittamaan; ehkä hänessä oli kova päänkivistys ... taikka nuhaa ... taikka kentiesi hän oli kylmettynyt.

Emilia. Olkoon kaikkia mitä suvaitset, mutta eipä kukaan saata syystä kaunistella tuota kirjeen tyhjää, kylmää loppupuolta.

Julia. Mutta Emilia, minä vakuutan, että siinä on kirjoitettuna – "hellimmällä uskollisuudella".

Emilia. Ja minä olen varma, että siihen varsin kuivasti ja kylmästi on piirretty: "kunnioituksella ja ystävyydellä olen aina" – aivan kuten vieraalle henkilölle, jolle tavallisesti kirjoitetaan: "kunnioituksella" j.n.e. sillä missä hellimpiä tunteita puuttuu, siinä tuo köyhä kunnioitus saa olla parsimassa. Missä on yölakkini? kah tuossa. Hohoh! hohoh! Sinä Julia, näet kaikki aivan ruusuhohteessa!

Julia. Minä näen, että sulhasten tulee olla varoillaan ett'eivät puhu kunnioituksesta... Mutta varmaan tiedän, ett'ei Algernon ole käyttänyt tuota hirveätä sanaa, vaan päin vastoin jotakin oikein harrasta ja sydämmellistä. Emilia kulta, tuo kirjeesi tänne. Saatpa nähdä, että olet häntä väärin tuominnut.

Emilia. Sinun mieliksesi tuon kirjeen tänne. Saammepa nähdä, että minä olen oikeassa!

Julia. Me saamme nähdä, että minä olen oikeassa!

Nyt toi Emilia kirjeen. Sisärukkaset lähenivät kynttilää.

Tarkemmin nähdäksensä kirjeen sisältöä, Julia niisti karren kynttilästä, jonka hän, joko tahallaan taikka tapaturmasta, sammutti. Nyt vallitsi pimeys ja äänettömyys, mutta hetken perästä kuului Emilian iloinen nauru, joka tarttui Juliaan, ja minä lisäksi vielä tein sen kolmi-ääniseksi. Etsien ja kuukuellen pöytien ja tuolien välitse he vihdoinkin löysivät vuoteensa ja huusivat nauraen minulle: "hyvää yötä, hyvää yötä!"

Seuraava päivä oli noita puuhamis- ja puhdistus-päiviä jommoisia kaikissa hyvin järjestetyissä taloissa aina välimiten on, ja joita saattaa verrata raivoavaan myrsky-ilmaan, jonka tuulten ja sateitten tauottua luonto taas virkistyneemmässä ja kauniimmassa muodossa tulee näkyviimme.

Nyt pestiin, huhdottiin, tuuletettiin ja tomutettiin joka nurkkaa ja pieltä. Armo, joka itse tahtoi kaikesta huolta pitää, kulki lakkaamatta edes ja takaisin ovissa jättäen net useimmiten kaikki aivan auki, josta syystä huoneisiin syntyi ristituulta. Pelastuakseni kylmettymisestä ja hammas-taudista pakenin huoneesta huoneeseen, kun vihdoinkin toisessa kerroksessa Helenan kammarissa löysin tyvenen sataman. Tämä vähäinen huone oli mielestäni kauniin ja hauskin koko talossa. Sen ikkunat olivat päivän-puolella. Seinissä riippui kuvia, enimmäkseen kauniita maisema-kuva. Näitten joukossa oli mainittavimmat kaksi Fahlcranz'in tekemää, joihin tämä suuri taiteilija oli luonut sen viehättävän tyvenyyden, jonka ihana kesä-ilta luontohon levittää, ja mikä aina mahtavasti ihmis-sydämiin vaikuttaa. Niihin silmiin, jotka tätä maisema-kuvausta tarkkaan katselivat, ilmaantui piankin sulosta haaveilua ja tämä juuri oli varma todistus kuvien täydellisestä ihanuudesta.

Huone-kalut olivat kauniit ja mukavat. Piano, maalaus-jalat ja hyvillä kirjoilla varustettu kaappi näyttivät kyllin, ettei tässä ahtaassa piirissä puuttunut mitään siitä, mikä tekee jokaisen hetken meidän kodissamme hauskaksi ja estää meitä kaipaamasta ulkonaisen maailman huvituksia.

Suuret, komeat kurjen-polvet (Gieranium), joitten heleä vihannuus muistutti kevään suloudesta, seisovat akkunoilla, hajottaen ja vähentäen sisään paistavan auringon säteitä, jotka tänä päivänä loistivat niin kirkkaan kirkkaina, kuin tavallisesti kovassa talvi-pakkasessa. Kaunis kukillinen matto peitti lattian.

Helena istui sohvassa ompelemassa. Hänen edesssänsä olevalla ompelupöydällä oli Uusi Testamentti.

Sydämmen tyvenyyttä ja tyytyväisyyttä ilmaisevalla hymyllä otti hän minua vastaan. Minä istuin työtä tekemään, kuten hänkin, ja tunsin itseni olevan erinomaisen iloisella tuulella ja hyvillä mielin. Me ompelimme Emilian morsius-hametta.

"Sinä katselet huonettani?" sanoi minulle Helena hymyillen, samassa kuin hän silmillään seurasi katseeni suuntaa.

"Niin teenkin", vastasin minä, "sisäsi huoneet ovat hauskat ja kauniit, mutta myöntää täytyy, ett'ei niitä tähän verrata saata".

"Se on ollut isäni tahto, että minä olisin ainoa lellilapsi tässä talossa", sanoi hän ja lisäsi kyynel-silmin vielä: "minun hyvä isäni on kaikin tavoin koettanut, ett'ei minun ikänä tarvitsisi kaivata niitä iloja ja nautinnoita, joita kauniit ja terveet sisareni ovat onnen osakseen saaneet, ja joista minä viallisuuteni ja kipujeni tähden olen pois suljettuna. Siksi on hän näitten sijaan antanut minulle paljon suurempia, net, joita taiteiden tunteminen ja harjoittaminen tarjoaa sille, joka niitä mielihalulla harrastaa. Sentähden hän ymmärrystäni kehittää ja vahvistaa hyvin järjestettyjen opintojen kautta, jotka eivät koskaan ole pintapuolisia, ja joita hän itse johtaa. Siksi hän tähän vähäiseen soppeen, jossa minä vietän suurimman osan elämästäni, on koonnut näin ylen paljon kaikellaista ihanaa, joka tunteita, silmiä ja ajatuksia miellyttää. Mutta vielä suuremmasta arvosta, kuin nämät kaikki, on se hellä isällinen rakkaus, jota hän minulle osoittaa, ja jolla hän minua suojelee, varmaankin vain sen vuoksi, ett'en koskaan katkerasti kaipaisi sitä rakkautta, jota luonto ei ole suonut minun nauttia. Hän on täydellisesti onnistunut, eikä minulla ole muuta toivoa, kuin että voisin elää hänen, äitini, sisarieni ja Jumalani mieliksi".

Nyt olimme hetken ääneti, ja sydämissäni minä kunnioitin tuota isää, joka näin ymmärsi huolta pitää niitten lasten onnesta, jotka hänelle oli suotu. Helena sanoi taas: "kun äitini ja sisareni ovat kemuissa ja seuroissa, viettää hän enemmän aikaansa minun luonani; minä silloin soitan hänelle ja luen ääneeni, ja hän, sanomattomassa hyvydessään, suo minun uskoa, että paljonkin lisään hänen elämänsä iloa. Tämä ajatus tekee minua sangen onnelliseksi. Tuo on suloinen, kadehdittava kohtalo, kun tietää olevansa *jonkin arvoisena* sille, joka on siunauksena kaikelle, mikä häntä ympäröi!"

Ajatuksissani sanoin minä kaikille maailman perheen-isille: "oi, miksikä teistä ainoastaan harvat ovat tämän isän kaltaisia? Kodin kuninkaat, oi, kuinka paljon iloa ja autuutta te saattaisitte ympärillenne levittää, kuinka äärettömästi kunnioitettuna ja rakastettuna te saattaisitte olla!" Sitten juttelimme Emiliasta.

"Kumma minusta on", sanoi Helena, "että Emilia, joka tavallisesti on tyven-mielinen, ajatuksissaan ja päätöksissään selvä sekä kaikin puolin oikein kelvollinen, kuitenkin on yhdessä asiassa epäselvä. Hän menisi halusta naimisiin, koska hän pitää onnellista avioliittoa autuaallisimpana tilana, mitä maailmassa olla saattaa, mutta juuri tuossa naimis-asiassa hänelle päättäminen on käynyt kovin vaikeaksi. Kaksi hänen lapsuutensa ystäväistä on joutuneet onnettomiin naimisiin, ja tuopa hänessä yht'äkkiä on synnyttänyt semmoisen pelon, että hän nyt luulee joutuvansa onnettomaksi naimisessaan eikä rohkenisi onnelliseksi tulla, ellei muut hänen parhaakseen toimielisi. Hän on nyt välistä tuskasta melkein kipeänä, kun hänen hääpäivänsä lähenee lähenemistään, ja kuitenkin on Algernon se mies, jota hän todellisesti rakastaa, ja jonka kanssa hän tulee täydellisen onnelliseksi, siitä olemme kaikki vakuutetut. Välimmiten on hänellä tyvenet kuurot, kuten eilen illalla näit. Pahoin toki pelkään, että tämä tuuli pianikin on mennyt ohitse, sekä että hänen levottomuutensa ja epävakaisuutensa enenee aina sitä myöden, kuin tuo tärkeä päivä lähenee, joka sitten varmaankin tekee täydellisen lopun hänen horjuvaisuudestaan, sillä kun jotakin on peruuttamattomasti päätetty, tyytyy hän siihen ja katsoo sen parhaaksensa. Hääpäivään asti täytyy häntä välttämättömästi kaikin tavoin häiritä ja huvitella, jotta hänellä ei olisi aikaa turhan-päiväisiin miettimisiin. Me olemme kukin ottaneet erityisen osan tästä huvinäytelmästä, jota meidän tulee sisar-kultamme hyväksi näytellä. Isäni aikoo viedä häntä kävely-matkoille, äitini keskustelee hänen kanssaan kaikista, mitä vielä pitää tulemaan valmiiksi ennen häitä. Julia ei aio antaa hänen koskaan olla rauhassa, hän tavalla tai toisella on häntä häiritsevä. Kaarlo veljemme aina välimiten saattaa häntä kinaamaan Napoleonista, jota veljeni ei muka pidä niin suuri-arvoisena kuin Kaarle XII: ta – sepä Emiliaa harmittaa, ja tämä onkin ainoa asia, josta olen kuullut hyvän, hiljaisen sisareni kiihtyneenä kinaavan. Minä puolestani aion tavan takaa häneltä kysyä neuvoja hänen vaatetuksensa suhteen. Pienet veljeni ovat jo aikoja sitten itsestään tietäneet tehtävänsä, he kun ehtimiseen jankuttaen pyytävät milloin mitäkin. Tähän asti olemme kaikin pitäneet siitä huolta, että he ovat saatavansa saaneet, mutta nyt tämä jätetään kokonaan hänen huoleksensa. Sinun osakses, Piete hyvä, tulisi, että aina sopivissa tiloissa lausuisit Algernon'ista

jonkun kiitos-lauseen, mikä tehtävä ei suinkaan tule sinulle vaikeaksi. Emilia pitää meitä kaikkia puolueellisina, mutta sinua ei hän epäile ja siksi sinun sanasi paremmin vaikuttaa".

Minä hyvin tehtävääni tyydyin, sillä hauskaltahan aina tuntuu, kun hyvällä omalla tunnolla saattaa ihmisiä kiittää.

Pitkän ajan puhuttuamme Emiliasta ja hänen lemmikistänsä, heidän tulevista oloistansa j.n.e., johdatin minä puhettamme sokeaan, josta halusin saada tarkempia tietoja.

Helena karttaen ja nähtävän varovaisesti sanoi vain: "Liisi on vuoden ajan ollut meillä. Me pidämme häntä kovin hyvänä sekä toivomme, että ajan mittaan voitamme hänen luottamuksensa ja saatamme tehdä häntä onnellisemmaksi".

Sitten Helena ehdotti, että menisimme Liisiä tervehtimään. Hän sanoi: "tavallisesti menen aina edeltä puolen-päivän hänen luoksensa, mutta tänään en ole vielä ollut. Minä paljonkin viettäisin aikaani hänen luonaan, mutta hän on halukkaammin yksinänsä".

Me läksimme yhdessä sokean huoneeseen.

Hän oli jo vaatteissaan ja istui vuoteensa laidalla laulaen hiljaa itseksensä.

"Oi, paljonpa hän lienee kärsinyt! Hän on elävä surun kuva!" ajattelin minä nyt, jolloin päivän valossa läheltä katselin noita kalpeita ihania kasvoja, joista selvään näkyi kovien, vielä päättymättömien taistelujen jälkiä ja surujen niin katkerien, ett'ei kyyneleitä ollut niitten lievitteeksi.

Nuori tyttö, jonka ruusun-punaiset posket ja iloinen muoto oli tuon kärsivän raukan suorana vastakohtana, istui huoneen nurkassa sukkaa kutoen. Hän oli siellä sokean avuksi. Hemeellä äänellä ja liikuttavan sydämmellisillä sanoilla Helena puhutteli Liisiä; tämä vastasi jäykästi ja kylmästi. Minusta näytti siltä, kuin hän huoneeseen tultuamme oikein olisi koettanut vähitellen saada itsellensä semmoisen kylmän, kuolleen muodon, jonka huomasi olleen illallakin. Helena ja minä jatkoimme sitten yksistämme keskustelua, ja sillä aikaa sokea vänteli ja kierteli mustaa silkkinuoraa erinomaisten kauniitten sormiensa ympärille, mutta yht'äkkiä hän huudahti: "vait! vait!" vieno puna leimahti hänen poskilleen, ja hänen rintansa aaltoili. Me kuuntelimme ääneti; vasta muutaman hetken kuluttua kuului kumiseva ääni jalan astunnasta, joka verkalleen lähenei. "Hän se on!" sanoi sokea ikään kuin itseksensä. Minä katsahdin kysyvästi Helenaan, mutta Helena loi silmänsä lattiaan päin. Eversti astui sisälle. Sokea nousi istualta ja jäi kuvapatsaan muotoiseksi liikkumattomana seisomaan, kuitenkin luulin huomaavani hänessä vähäisen värähdyksen. Eversti puhutteli häntä tapansa mukaan tyvenesti, eipä kuitenkaan kuten minusta näytti, tavallisella lempeällä äänellään, ja sanoi tullessaan noutamaan Liisiä, koska hänen oli aikomus mennä Emilian ja Liisin kanssa ajelemaan. "Ilma", lisäsi hän, "on kirkas ja raitis, se tekee sinulle hyvää".

"Minulle hyvää?" sanoi hän katkerasti hymyillen, mutta tuosta väliä pitämättä käski eversti Helenan auttamaan vaatteita hänen yllensä. Sokea ei tätä vastustellut, vaan antoi ääneti vaatettaa itseänsä ja meni ketään kiittämättä everstin taluttamana ulos.

"Liisi raukka!" sanoi sääliväisesti huoaten Helena, sokean pojjes mentyä.

Minulla tosiaan ei ollut avainta tuon käsittämättömän ihmisen sydämmeen, mutta sen verran toki olin nähnyt, että minäkin sydämeni kyllyydestä huokailin: "Liisi raukka!"

Me rupesimme nyt taas työhömme, jota jatkaessamme hauskesti keskustelimme aina melkein puolipäivään asti.

Minä silloin menin Emilian luoksi, joka oli tullut kotia ajelemasta, ja tapasin hänen kiistelemässä Julian kanssa, tämä kun oikein tuskastuneena koki temmata Emilialta hameen, jonka hän aikoi pukea yllensä. Emilia nauroi sydämmellisesti ja Julia oli vähällä itkeä.

"Auta! Piete, auta!" huusi hän. "Onko semmoista milloinkaan kuultu taikka nähty? Kuule, Piete! Juuri sen vuoksi, että Emilia tänään odottaa Algernon'ia tänne, tahtoo hän pukea ylleen rumimman hameensa, ... niin, semmoisen hameen, jossa hän ei ole muotoisensakaan! eikä siinäkään ole tarpeeksi, hän tahtoo vielä vyötärölleen nauhan, joka on vahva kuin kapalovyö, ja hiuksiinsa kamman, joka varmaankin on jonkun hirveän noita-akka vainajan jäljelle jäänyttä omaisuutta, niin

hirveän ruma se on! Nyt olen jo neljänneksen tunnin tässä kiisteltyt tuon onnettoman vaatetuksen takia, ... mutta turhaan".

"Jos minä", sanoi Emilia arvokkaasti, "Algernon'in silmissä ainoastaan hameen taikka kamman vuoksi muutun miellyttäväksi taikka vasten-mieliseksi, niin..."

"Katsos siinä se nyt on!" sanoi Julia varsin toivotonna; "nyt olemme ehtineet koetuksiin, enkä enään tiedä kuinka rumaksi ja kamalaksi hän saattaa itsensä muodostaa, sillä koettaaksensa, onko Algernon jalossa uskollisuudessa kaikkia mainehikkaita romanisankareita etevämpi. Minä rukoilen, älä vain millään muotoa leikkaa pois korviasi taikka nenääsi!" Emilia nauroi. "Ja sinähän saattaisit varsin helposti olla niin kaunis, niin suloinen!" lisäsi Julia aina hartaasti rukoillen ja koetti samalla saada haltuunsa tuon onnettoman hameen ja kamman.

"Minä olen päättänyt olla näissä vaatteissa tänään", sanoi Emilia vakaasti, "ja sen olen syystä tehnyt, mutta jos sillä herätän sinun ja sulhoni kauhun – niin saan kohtalooni tyytyä".

"Emilia kyllä sentäänkin tulee kauniiksi", sanoin minä Julialle, häntä siten lohduttaakseni; "mene sinä nyt vaatettamaan itseäsi päivällisiksi. Muista, että sinulla myöskin on sulhanen, jota sinun tulee miellyttää".

"Hohho, tuo ei ole vaikeaa; vaikka asettaisin säkin hameekseni ja ruukun päähäni, net hänen mielestänsä kaunistaisivat minua varsin erin-omaisesti".

"Sinä siis luulet", lausui Julia, "ett'ei Algernon katsele minua samoin, kuin Arvid sinua".

Julia näytti vähän hämmästyneeltä.

"Mene nyt, mene", keskeytin minä heitä, "muuten emme koskaan tule valmiiksi; mene nyt Julia, minä autan Emiliaa ja menenpä vaikka vedolle, että hän vasten tahtoansakin tulee kauniiksi". Julia läksi vihdoinkin Helenan luo, hän kun joka päivä kampasi Julian erinomaisen kauniita hiuksia.

Yksin jäätyäni Emilian kanssa ja auttaissani hänen ylleen tuota tosiaankin huonon-näköistä harmaan-ruskeata hametta, sanoin hänelle muutamia minun mielestäni viisaita sanoja hänen mielen-tilastansa ja käytöksestensä. Hän vastasi minulle: "myönnän kyllä, ett'en ole semmoinen kuin minun pitäisi oleman ... minä toivoisin olevani toisella, mutta tunnenpa sydämissäni niin vähän rauhaa ja onnea, että väliin en voi hallita itseäni. Minä olen nyt tekemäisilläni liittoa, johon minun ehk'ei olisi ikänä pitänyt ryhtyäkkään". Ja jos tällä ajalla, jona vielä kihloissa olen, tulen vakuutetuksi siitä, ett'ei epäilykseni ole perustuksia vailla, silloin ei mikään maailmassa saata estää minua liittoamme peruuttamasta ja siten välttämään elinaikaiseen onnettomuuteen joutumista. Sillä jos totta onpi, että onnellisessa avioliitossa on kuten taivaan taloissa, niin yhtä varmasti onnettomassa on kuten paholaisen tuvissa".

"Jollet rakasta sulhoasi", sanoin minä, "on tuo tosiaankin ihmetyttävää, että olet antanut asian joutua näin pitkälle".

"Jollet rakasta?" toisti Emilia hämmästyneenä, "totta maar häntä rakastan, ja sepä se juuri on pahin onnettomuus, sillä rakkauteni estää minua näkemästä hänen vikojansa".

"Sitä ei suinkaan kukaan otaksuisi siitä päättäen, mitä tässä äsken puhuit", vastasin minä hymyillen.

"Voi on! on tuo kuitenkin totta!" sanoi Emilia, "muutamit niistä ovatkin niin silmiin pistäviä, ett'ei saata olla niitä näkemättä; hän esimerkiksi on – liian nuori!"

"Semmoinen kelvotoin!" sanoin minä nauraen, "tuohan tosiaankin on konnamaista!"

"Niin naura sinä vain! Minusta tuo todellakaan ei ole hauskaa. Sitä en juuri tahdo sanoa, että syy on hänessä, mutta vika se kuitenkin on siinä suhteessa, että minä tahtoisin vanhemman miehen. Minä olen nyt kuudenkolmatta vuoden vanha ja siis juuri jäähyväisiä sanomaisillani nuoruuden iälle, hän on minua vain kaksi vuotta vanhempi ja siis mieheksi vielä varsin nuori. Minä olen jo arvokas eukko, kun hän vielä on mies parhaallaan. Hän ehkä on taipuvainen kevytmielisyyteen – ja menee halusta pois vanhasta ikävästä vaimostaan tuonne..."

"Hohoh, hohoh!" keskeytin minä häntä, "tämmöinen pakkovarovaisuus on melkein liikaa. Onko sinulla mitään syytä siihen luuloon, että hän luonnostaan on kevyt-mielinen?"

"Ei juuri erittäin ... mutta tänä kevytmielisenä aikakautena löytyy uskollisuutta ja kestäväisyyttä ylen harvassa. Minä tiedän, ett'en ole Algernon'in ensimmäinen rakkaus, ja kukapa sitä takaa, että olen viimeinen? Vaikka mitä voisi kärsiä ennen, kuin mieheni uskottomuutta ... mutta sitä en kestäisi. Minä olen sen sanonut Algernon'ille, ja hän on vakuuttanut ... mutta mitäpä ei lempiä vakuuta armaallensa? – Ja sitä paitsi, mistä minä tiedän, rakastaako hän minua sillä totisella rakkaudella, joka ainoastaan on kestäväinen? Mahdollista, että hän minuun on vain vähän mieltynyt – ja semmoinen mieltyminen on ainoastaan heikko katkeava lanka! Myöskin olen ajatellut (ja tuo on usein minua hirveästi harmittanut), että rikkauteni taikka net varat, jotka kerran olen saava, ovat jotakin vaikuttaneet..."

"No nyt sinä lasket liikoja!" sanoin minä. "Sinä näet aaveita keskipäivällä. Kuinka saatatkaan tuommoisia turhia luulla? Olethan tuntenut häntä..."

"Ainoastaan kaksi vuotta", keskeytti Emilia, "ja melkein ensi hetkestä, jolloin tutustuimme, liehui hän ympärilläni ja näytti tietysti ainoastaan miellyttävimmät puolensa... Ja kukapa kykenee miehen sydäntä tutkimaan? Katsos, Piete, minä en saata sanoa, että tunnen sitä miestä, johonka kohtaloni liitän. Mitenkä olisinkaan saattanut oppia häntä tuntemaan? Kun näkee toinen toisensa ainoastaan hienossa sivistyneessä seura-elämässä, jossa luonto ei juuri koskaan pääse näkyviin, oppii ainoastaan tuntemaan toistensa ulkonaisia ja pintapuolisia ominaisuuksia. Ihmisellä saattaa olla paha, äkäinen luonto, hän saattaa olla saituri, ja mikä pahinta, ilman mitään uskontoa, ja kuitenkin on mahdollista, että hänen kanssaan on seurustellut monta vuotta mitään näistä aavistamatta; ja hän, jota tämmöinen henkilö koettaa miellyttää, siitä vähimmän selkoa saa".

Minä en tietänyt, mitä tähän olisin vastannut; tämä kertomus oli mielestäni tosi, eikä Emilian pelkokaan ollut perätöin. Hän jatkoi: "jos olisi tuntenut toisiansa kymmenen vuotta, ja jospa vielä olisi matkoilla yhdessä oltu, – sillä matkoilla ei aina tule varoillansa oltua, siinä enimmiten oikea luonto ja mielen-laatu tulee näkyviin ... silloin jotenkin varmasti saattaisi sanoa, minkä ilman lapsia ollaan".

"Tuo keino", minä sanoin, "ollee jotenkin pitkällinen ja vaivalloinen, vaikka se hyvältäkin näyttää, ja olisi ehkä sopinut rakastajille, jotka elivät ristiretkien aikoina. Nyky-aikaan kävellään 'Kuninkaattaren-kadulla' ja ajetaan ehkä joskus pohjoiseen tulliin asti. Enempää ei sovi pyytääkään. Tällä matkalla näkee maailmaa ja tulee myöskin maailman näkyviin; ihmiset tervehtivät toisiansa, he puhuvat, laskevat leikkiä, nauravat ja pitävät toisiansa niin sievinä, ett'eivät tämän lyhkäisen matkan päätettyänsä ollenkaan arveluttavaksi näe tuota pitkää elämän matkaa, jota yhdessä menevät astumaan. Mutta, jättäkäämme leikkipuhe; etkö koskaan ole suoraan puhunut sulhosi kanssa niistä asioista, joissa sinä tahtoisit tuntea hänen mielipiteensä?"

"Olen monta kertaa", vastasi Emilia, "varsinkin kihloihin jouduttuamme, ja aina olen hänessä ollut huomaavinani semmoisia mielipiteitä, joita olen toivonutkin; mutta voi! Ihminen uskoo aina halusta, sen mitä hän toivoo. Mahdollista myöskin on, että Algernon, minua kun tahtoi miellyttää, olisi innoissaan erehtynyt mielipiteistään. Minä olen päättänyt koettaa tällä ajalla, jolloin vielä vapaa olen, kaikin tavoin saada selkoa asiain oikeasta ja todellisesta laadusta enkä suinkaan, jos tässä jotakin voin, omatekoisella sokeudella tahdo syöstä häntä ja itseäni onnettomuuteen. Vaikkapa hän olisikin kelvollinen, hän ehk'ei kuitenkaan sopisi minulle enkä minä hänelle, meidän luonteemme ja mieleemme saattaisivat olla perin epäsopuiset".

Näissä surullisissa tulevaisuuden tuumissa kului aika ja Emilia ehti vaatteisiin, mutta myöntää täytyi, ett'ei hänen pukunsa häntä kaunistanut. Emilia lopetti keskustelumme sillä, että sanoi: "toivoisin jo olevani naimisissa, jotta pääsisin noista kiusaavista naimis-ajatuksista".

"Ristiriitainen on ihmis-mieli!" ajattelin minä.

Päivällisillä ollessamme moittivat yleensä ja kornetti erittäinkin, Emilian pukua. Julia piti suunsa kiinni, mutta sen sijaan hänen silmänsä puhuivat. Eversti yksistään ei mitään maininnut, mutta katsahti vain Emiliaan vähän ilkkavalla katseella, josta tämä punastui.

Päivällisen jälkeen sanoi Julia Emilialle: "sisar-kultani, en minä sitä tarkoittanut, ett'ei Algernon sinusta yhtä paljon pitäisi, vaikkapa olisit julmemmissakin vaatteissa, mutta minä tahdoin vain sanoa, että pahasti tekisi se morsian, joka ei koettaisi miellyttää sulhoansa kaikin tavoin, minä tarkoitin, että tuo olisi oikein ... että tuo olisi väärin ... että tuo olisi ..."

Tässä Julia joutui pois koko selityksensä radalta ja tuli siitä melkein yhtä hämillensä kuin entinen pormestari, joka oli joutunut samallaiseen tilaan. Emilia puristi ystävällisesti hänen kättään sanoen: "sinä olet itse seurannut mielipiteitäsi ja onnistunut hyvin, sillä tuskinpa koskaan olen sinua nähnyt paremmin puettuna enkä yleensä miellyttävämpänä kuin tänään, ja varmaankin Arvid on samaa mieltä oleva kuin minä".

Julia punastui, enemmän ilostuneena näistä sisarensa sanoista, kuin jos hänen sulhasensa hänelle olisi lausunut jonkun kiitos-sanan.

Iltapuolella toimet ja tohinat talossa olivat päättyneet, kaikki tulivat taas entiseen hauskaan järjestykseensä, ja Armo pääsi myöskin lepoon.

Teen-juonnin aikana tuli Algernon ja Arvid. Emilia ja Julia punastuivat kuin kesäruusut; vanhempi katsoi alas, toinen ylös-päin.

Algernon osoitti sydämmellistä iloa, kun sai taas nähdä Emilian. Hänellä oli kovin paljon puhumista Emilian kanssa; eikä hän ensinkään huomannut hänen pukuansa, tuskin sitä silmäilikään, mutta oli nähtävästi niin mieltynyt, niin onnellinen ja huvittava, että iloisuus, joka hänen silmistään loisti, tarttui Emiliaankin, joten tämä, vaikka hänen yllään oli tuo epämiellyttävä puku, sittenkin näytti tänä iltana niin suloiselta ja viehättävältä, että Juliakin jo tyytyi hänen vaatetukseensa.

Arvid luutnantti ei ollut vähemmän tyytyväinen pienen suloisen morsiamensa rinnalla, vaikk'ei hän saattanut, kuten Algernon, kauniilla, vilkkailla sanoilla sitä ilmoittaa. Kaunopuheliaisuuden lahja ei ole kaikille suotu, ja kullakin on hänen tapansa. Hän joi kolme kuppia teetä, söi vankasti nisuleivoksia, suuteli useasti morsiamensa kättä ja näytti onnelliselta. Minä kuulin hänen pari kertaa sanovan "hiisi viekөөn!" ja havaitsin, että kaunis suu ja ääni saattavat vähentää epämiellyttävien sanojen rumuutta. Arvid luutnantti tosiaankin oli oikea Adonis, mutta viiksisuinen.

Hänen kasvonsa ilmaisivat hyvyttä ja rehellisyyttä, ... mutta (pyydän tuhansia kertoja häneltä anteeksi) myöskin vähän yksinkertaisuutta ja itserakkautta. Hänen kauniiseen kaksikymmenvuotiseen päähänsä ei näkynyt mahtuvan monta tuumaa.

Algernon'illa oli erinomaisen jalo muoto, siinä kuvautui hyvyys, miehuullisuus ja älykkäisyys. Hänen vartalonsa oli pitkä, kasvonsa piirteet säännöllisen kauniit ja käytöksensä kaikin tavoin sujuva ja miellyttävä.

"Kuinka", ajattelin minä, "saattaa Emilia katsella tuota jaloa muotoa, karkoittamatta kohta sydämmestään kaikkea turhaa varovaisuutta ja pelkoa?"

Täksi illaksi net kuitenkin katosivat taikka poistuivat sielun synkimpään syvyyteen. Koko perhe näytti onnelliselta, ja kaikki oli eloa ja iloa.

Sokeaa ei tänä iltana seurassa näkynyt.

Viisi päivää häitten edellä.

Vaikka maanantai hauska ja iloisasti loppui, heräsi Emilia kuitenkin tiistai-aamuna voihkaten: "taaskin olen yhden päivän lähempänä tuota hirveää hääpäivää!"

Aamupuolella tuli Algernon'ilta kauniita lahjoja. Emiliaa ei tuo tapa miellyttänyt, että sulhanen morsiamelleen antaa lahjoja.

Hän sanoi: "Tuo on huono tapa, se tekee naiset kauppatavaraksi, jota miehet ikäänkuin ostavat itselleen. Tämä jo kyllin pitäisi estämään sivistyneitä kansoja tällaisesta tavasta, kun tietävät, että kaikissa raa'oissa villikansoissa sitä käytetään".

Sitäpaitsi hän muutamista lahjoista havaitsi, että liika vähän oli arvoa pantu siihen, mikä on hyödyllistä, vaan sitä enemmän komeuteen ja loistoon.

"Jospa hän ei vain olisi huijari!" sanoi hän syvästi huoaten. "Vähänpä Algernon minua tuntee, jos luulee minun enemmän rakastavan kalliita kiviä kuin muutamia hänen antamiansa kukkia. Yhtä

paljon kuin rakastan kaikkea kaunista ja siistiä, yhtä vähän minua miellyttää pintapuolinen komeus ja kaikellinen loistava turhuus. Eikä meikäläisten oloissa tuommoiset ollenkaan sovi".

Emilia oli tullut huonolle tuulelle, hän tuskin katseli lahjoja, joita Julia ehtimiseen kehui huutaen: "ihanat! oivalliset!" Emilia ei koko päivänä ottanut päästään papereita, joilla hän hiuksensa oli kähäröinnyt, ja käveli suuressa saalissa, joka oli vinossa hänen olkapäillään. Kornetti häntä vertaili hottentottilaiseen tyttöön ja sanoi, ett'ei hän, vaikka olikin "raakojen tapojen" ympäröimänä, toki muodostaisi itseänsä villi-naiseksi. Päivälliselle mennessämme sanoin Emilialle, miten erinomaisen jalolta ja viehättävältä hänen sulhasensa minusta näytti. Minunhan tuli, osaani hyvin näyttääkseni, todenmukaisesti kiittää Algernon'ia.

"Niin", vastasi Emilia, "hän kyllä on kaunis, paljon kauniimpi mieheksi kuin minä vaimoksi, ja sepä minun mielestäni juuri onnetointa on".

"So jah!" ajattelin minä, "nyt olen taas karille törmäissyt".

Emilia sanoi vielä: "Harvoin sitä näkee, ett'ei erittäin kaunis muoto omistajassaan synnytä turhamielisyyttä; ja itseensä ihastunut mies on minusta mitä ilkein. Vaimoansa, joka kauneudessa ei ole hänen vertaisensa, katsoo hän velvolliseksi miehensä ihanuutta ja sujuvuutta kiittämään ja ylistämään. Turhamaisuus ei naista kaunista, mutta miehen se tykkänään halventaa. Minusta miehen ulkomuoto ei ole paljosta eikä juuri mistäkään arvosta hänen vaimollensa. Saattaisinpa sydämmestäni rakastaa ruman-näköistä, mutta jaloa miestä, ja tuhannen vertaa halukkaammin häneen liittyisin kuin semmoiseen, jolla ainoastaan on ihana ulkomuoto. Nuorukainen, joka omaan kuvaansa on mieltynyt, on inhoittava".

Nuot sanat sanottuaan aukaisi Emilia salin oven. Algernon oli yksin huoneessa ja seiso – kuvastimen edessä ja nähtävällä tarkkuudella itseänsä katsellen. Mutta tästäkö Emilia punastui! olisitpe nähneet, minkä muotoisena hän meni sulhoansa vastaan, joka puolestaan hämillään morsiamensa ällistyneestä ja harmistuneesta muodosta, ehkä myöskin vähän häpeillään, kun häntä näin tavattiin kahden kesken kuvastimen kanssa, joutui aivan ymmälle. Tästä syystä minun täytyi pitää keskustelua vireillä; nyt siis juttelin ilmasta, kelistä ja sen semmoisista.

Onneksi kuitenkin muutkin perheen jäsenet vähitellen saapuivat sisälle, ja asiat siten joutuivat hauskemmalle kannalle.

Emilia yhä vain näytti olevan pahalla tuulella, ja Algernonkin häntä katsellessansa vähitellen synkistyi. Minä mielestäni havaitsin hänen vasemmassa silmässängsä naarannapin ja arvelin sen siihen syypääksi, että hän kuvastimen kanssa oli joutunut noin läheiseen tuttavuuteen; mutta Emilia ei ollut sitä näkevinään. Moni vähäpätöinen seikka vielä lisäksi pahensi näitten rakastavien väliä. Sattuipa niin, että Algernon piti paljon semmoisista esineistä, jotka eivät ollenkaan Emiliaa miellyttäneet, ja mikä oli Emilian herkkuruoka, sitä ei Algernon maistanutkaan. Emilia havaitsi varmaan, ett'ei heidän välillängsä ollut mitään yhtämielisyyttä. Algernon moitti yleensä, mutta ilman mitään pistos-sanaa ja erinäistä tarkoitusta, oikullisia ihmisiä ja puhui, miten epämieluisia net hänestä ovat. Mutta tämä olisi tällä kertaa saanut olla puhumatta, sillä Emilia otti itseensä ja muuttui vielä kopeamman ja arvokkaamman näköiseksi. Julian kävi mieli pahaksi. "Paljoa parempi olisi", sanoi hän, "jos he oikein ääneensä toruisivat, kuin että tuossa istuvat vaiti ja ovat sydämmissängsä suuttuneet toisillängsä".

Kaarlo kornetti meni Emilian luo, sanoen: "armollinen sisareni, minä rukoilen sinua, älä istu tuossa ikängä kuin kiinalainen muuri, jonka lävitse ei pääse nuot nuolet, mitkä Algernon'in rakastuneet silmät sinuun lähettävät. Ole, jos saatat, hiukan vähemmän jäinen. Katso sulhoasi! mene hänen luoksängsä ja anna pieni muisku hänelle!" – Kyllä kai; paremmin olisi sopinut toivoa, että kiinalainen muuri olisi liikkeelle lähtenyt. Emilia ei edes katsonut Algernon'iin, joka kuitenkin hartaasti näkyi halajavan sovintoa. Algernon ehdoitteli, että yhdessä laulaisivat erängä kaksi-äänisen nykyängsä ilmaantuneen italialaisen laulun, varmaankin teki hän sen siinä toivossa, että sopusoinnun hengettäret karkoittaisivat kalkki pahan-suovat, jotka hänen ja hänen lemmittängsä rauhaa olivat häirinneet, ja että laulun säveleet tekisivät heidängä keskinängsen välängsä sopusointuisaksi. Turha toivo! Emilia sanoi pääängsä olevan kipeängä, josta syystä hän ei jaksanut laulaa, ja kipeä se todella olikin,

oikeinpa kovin, sen näin hänen silmistäänkin. Hänen päätänsä tavallisesti aina rupesi kivistämään, jos hän harmistui taikka muuten oli levotoin. Luullen Emilian päänkivistystä vain tekokivuksi ja huolimatta morsiamestaan, joka istui sohvan nurkassa, nojaten särkevää päätään kättänsä vastaan, sanoi Algernon aikovansa operaan Mozart'in Figaroa kuuntelemaan, kumarsi hätimiten ja läksi pois.

Ilta kului verkalleen loppuunsa. Ei ollut kukaan iloisella mielellä. Että Emilia kärsi, sen havaitsi kaikki, eikä kukaan sen vuoksi malttanut häntä nuhdella hänen käytöksestään.

Eversti ainoastaan ei ollut mitään huomaavinaan, hän vain huoletoinna asetteli pöydälle korttejansa.

Illalla erotessamme sanoi kornetti minulle: "tämä menee vallan päin mäntyä! Huomenna meidän täytyy panna koko programmimme toimeen!"

Huomis-päivä eli keskiviikko tuli. Algernon saapui jo aikaisin ennen puolta päivää. Hänen katseensa oli harras ja äänensä niin sydämmellinen, kun hän Emiliaa puhutteli, että tämä varsin heltyi ja sai kyöneleitä silmiinsä. Kaikki oli nyt hyvin näitten rakastavien välillä, eikä kukaan tietänyt, miten niin oli käynyt, eipä he itsekkään.

Tämä päivä meni rauhaisena ohitse muuten, paitsi että Emilia kahdesti kovin peljästy, mutta siitä ei hän toki kuollut. Ensiksikin tapahtui aamupuolella, jolloin Algernon keskusteli armon kanssa, että Emilia kuuli hänen lausuvan sanoja, joista hän hetken ajaksi tuli siihen luuloon, että hänen sulhasensa oli suurin saituri, mitä maailmassa olla saattaa, mutta onnekseen hän heti huomasi, Algernon'in vain matkineen erään kumppaninsa sanoja, joita hän itse sitte sydämmessään nauroi. Emilia taas huokeammin hengitti ja rupesi myöskin nauramaan. Toinen säikähdytys tapahtui illalla, jolloin istuimme akkunaa ääressä kirkkaassa kuuvalossa, ja minä vakaasti keskustellessamme sanoin: "niitä löytyy kuitenkin hyviä ja jaloja ihmisiä, jotka ovat niin onnettomat, ett'eivät usko tulevaa elämätä olevankaan, eivät usko elämällämme olevan mitään suurempaa tarkoitusta, – näitä tämmöisiä meidän tulee surkutella – mutta ei moittia..." Emilia katsoi kysyvästi minuun, ja hänen kauniissa silmissänsä ilmutui sanomatoim tuska. Hänen ajatuksensa oli: "Algernon'iako sinä tahdot puolustaa?" Minä vastasin hänelle siten, että johdatin hänen huomionsa Algernon'iin, joka minun puhuessani loi katseensa kirkasta tähtitaivasta kohti, ja tämä katse oli lujaa, suloista toivoa täynnänsä. Emilia silloin kiitollisesti katsahti häneen, ja kun heidän silmänsä kohtelivat toisiansa, loistivat net ilosta ja rakkaudesta.

Tämä päivä oli oikein hyvin päättymäisillään! Mutta ah, miksikä

Algernon illallisella ollessamme sai pienen kirjeen? Miksikä hän sitä lukeissaan joutui hämilleen ja kadotti suuren osan iloisuudestaan?

Miksikä hän varsin äkki-arvaavatta ilman mitään selitystä läksi pois?

Niin miksikä? – Sitä ei kukaan tietänyt, mutta moni meistä olisi vaikka mitä antanut, sitä tietääksensä.

"Eihän sinun päähäsi pöllähtäne vain mitään pahaa ajatusta sulhasestasi tuon kirjeen takia?" sanoi Julia Emilialle, jolloin levolle menivät.

"Hyvää yötä Julia!" vastasi Emilia huoaten.

Mutta itse hän ei hyvää yötä nauttia saanut.

Torstaina. Emilian ympärillä vahva sumu, jota me turhaan koetimme poistaa. Jo eineellä ollessamme rupesi kornetti puhumaan Napoleonista ja Kaarlo XII: ta, mutta Emilia ei jaksanut kinata. Julia ja Helena hukkaan koettivat häntä ilostuttaa. Minä en osastani uskaltanut sanaakaan sanoa, sillä kirje oli aina tielläni.

Kello 12:ta tuli Algernon. Hän näytti kiihtyneeltä ja silmänsä säteilivät kummallisesti. Emilia oli edellisenä päivänä luvannut mennä tänään sulhasensa kanssa ajelemaan; ja siksipä Algernon nyt tuli häntä noutamaan. Kaunis reki peurannahkoineen oli portin edessä. Emilia sanoi kylmästi ja vakaasti, ett'ei hän mene ajelemaan. "Miks'ei?" kysyi Algernon.

"Kirjeen vuoksi", olisi Emilian tullut toden mukaisesti vastata, mutta hän sanoi: "minä haluan olla kotona".

"Oletko kipeä?"

"En".

"Miksikä et tahdo huvittaa minua sillä, että tulet kanssani, kuten olet luvannut?"

"Kirje, kirje!" ajatteli Emilia; mutta punastuen sanoi hän vain vieläkin kerran: "minä halukkaammin olen kotona".

Algernon suuttui, hän punastui kovin ja silmänsä leimusivat. Hän meni ulos, ja paiskasi joksikin lujasti oven kiitti.

Palvelia, joka portin edessä hevosta piteli, oli tällä välin jättänyt sen omaan valtaansa. Hevonen ollen yksinänsä peljästy, kun lunta kopsahti katolta maahan, se nytkähti, kaasi kumoon erään akan ja olisi varmaankin lähtenyt karkaamaan, ellei Algernon, joka samassa tuli ulos kadulle, olisi rientänyt sen eteen ja väkevin kourin tarttunut ohjaksiin. Saatuaan hevosensa hillityksi, huusi hän erästä miestä sitä pitelemään ja kiiruhti itse auttamaan jaloilleen akkaa, joka säikähdyksestä ei uskaltanut liikahtakaan, mutta kaikeksi onneksi ei ollut vähintäkään loukkaantunut. Hän puhui akan kanssa muutaman hetken ja antoi hänelle rahaa.

Palveliallensa, joka vihdoinkin tuli, antoi hän korville, hyppäsi sitten rekeen, otti itse ohjat ja ajoi pois tulisessa kiiruussa.

Kalpeana oli Emilia minun kanssani katsellut akkunasta tätä tapausta, mutta huudahti sen loppupuolella: "hän on kiukkuinen ja hurjapäinen luonnostaan!" ja parkasi nyt itkemään.

"Hänessä on inhimillisiä heikkouksia", sanoin minä, "ei tämä ole muuta mitään. Hän oli tänne tullessaan kiihtyneessä ja levottomassa mielen-tilassa, ja kun sinä sitten mitään ilmoittamatta olit sanasi syöjä etkä mennyt ajelemaan hänen kanssaan, hän tietysti suuttui; palveliansa huolettomuus, joka helposti olisi matkaan saattanut suuren onnettomuuden, kiihoitti vielä enemmän hänen suuttumustaan, ja tämä ilmaantui ainoastaan siinä, että hän palvelialleen antoi yhden ainoan, hyvin ansaitun korvapuustin. Eihän sovi vaatiakkaan, että nuori mies voisi olla vallan tyvenellä mielellä, kun hänellä yhtä kyytiä on ollut monta harmia, mitkä ovat saattaneet hänen verensä kuohumaan. Siinä on jo kylliksi, kun kiivaudessaan voi mieltänsä maltaa ja olla niin hyvä, kuin tässä nykyään näimme Algernon'in olleen tuota akkaa kohtaan. Muuten luulen, että, jollet Algernon'ia suututtaisi oikuillasi ja nurjuudellasi – suo minulle anteeksi viimeksi mainitut kauniit sanani – vaan päin vastoin koettaisit hyvään käyttää sitä suurta vaikutus-voimaa, jonka me kaikki näemme sinulla olevan, sinun ei koskaan tarvitsisi nähdä häntä kiukkuisena ja hurjapäisenä, joksi häntä nimitit".

Minä olin varsin tyytyväinen puheeseeni, sen lausuttuani loppuun, ja luulin sen tekevän erinomaisen mahtavan vaikutuksen, – mutta Emilia oli vaiti ja näytti onnettomalta.

Algernon ei palannut päivällisiksi.

Kaarlo kornetti kertoi päivällisen jälkeen, että hän oli kuullut kaksin-taistelun olleen edeltä puolen-päivän. Toinen taistelioista, oli käyttänyt Algernon'ia, parasta ystäväänsä, puolus-miehenänsä. Hän oli kutsun lähettänyt Algernon'ille vähäisessä kirjeessä, (sanoi kornetti hyvin pontevasti), joka jätettiin neljännestä vailla kymmenen eilen illalla tähän taloon; jossa Algernon silloin oleskeli. Algernon oli tehnyt, mitä suinkin saattoi, estääksensä taistelua, – mutta turhaan. Asian-omaiset taistelivat, ja Algernon'in ystävä pahoin haavoitti vastustajaansa. Tarkempia tietoja asiasta kornetilla ei ollut.

Nyt oli kaikki selvän selvää, ja puhtaassa valossa näki Emilia sulhonsa kuvan.

Iltapuolella tuli Algernon; hän oli varsin tyven-mielinen, mutta vakaa, eikä mennyt kuten tavallisesti istumaan morsiamensa viereen. Emilia ei ollut iloinen; ensimmäistä sovinnon askelta hän ei uskaltanut ottaa, se näytti häntä peljättävän, mutta hän koetti kuitenkin monenmoisella tavalla osoittaa, että hän halasi lepyttää sulhoansa. Itse hän kauppasi hänelle teetä ja kysyi, oliko se tarpeeksi makeaa, sekä vielä, saisiko hän kaataa hänelle toisen kupillisen j.n.e. Algernon oli yhä kylmä morsiantansa kohtaan ja näytti usein vaipuvan syviin ajatuksiin, unhoittaen kokonaan, missä hän oli.

Emilia tunsi itsensä loukatuksi ja istui alakuloisena etäämmälle huoneeseen ompelemaan eikä pitkään aikaan katsahtanut pois työstään.

Kaarlo kornetti sanoi Helenalle ja minulle: "Tämä ei hyvin käy päinsä, – mutta hyvät ihmiset, millä asiat paremmalle kannalle saataisiin? Minun ei nyt taas sovi ruveta puhumaan Napoleonista ja Kaarle XII: ta, – edellä puolen-päivänhän heistä jo juttelin enkä silloin suinkaan hyvin onnistunut. Myöntää täytyy, ett'ei Emilia ole mikään herttainen morsian. Jollei hän vaimona tule toisellaiseksi, niin... Eikö hän nyt olisi velvollinen menemään Algernon'in luo, häntä lohduttamaan ja ilostuttamaan? Katsokaas, nyt hän jo menee – eipä, hän otti vain lankakerän. Algernon raukka! Jopa luulen sen olevan itselleni onneksi, että olen näin tunteeton. Nuot rakastaja raukat saavat kärsiä enemmän kuin upseeriksi pyrkivä sotilas. Olisin minä sulhanen! – Noh hyvänen aika, Klaus pieni! mitä siinä nyt taas jankutat ... nisukakkuako? Mene luo, mene Emiliani luo, ei minulla ole nisukakkuja! Niin, vähäinen liikkuminen arvoisalle neitosemme tekee varsin hyvää".

Kornetti ei nähnyt, kuinka nöyrä "meidän arvoisa neitosemme" sydämessään oli tänä iltana, eikä sitä, että Algernon nyt oli syynä heidän välillään vallitsevaan kylmyyteen.

Tänä iltana Algernon ja Emilia lähestyneet toisiansa, vaan erosivat kylmästi kumminkin näennäisesti.

Perjantai-aamuna päätti Emilia, että erot tehtäisiin. Algernon oli jalo, kelvollinen – mutta liian kova eikä rakastanut häntä; – sen hän oli edellisenä iltana aivan selvään nähnyt; hän tahtoi nyt kahden kesken puhua sulhonsa kanssa j.n.e. Algernon tuli. Hän oli nyt paljon iloisempi kuin edellisenä päivänä ja näytti toivovan, että kaikki harmit ja ikävyydet olisivat unohduksissa. Emilia ajatellessaan tärkeitä tehtävänsä oli ensin varsin juhlallinen, mutta Julia, Helena, Armo, Kaarlo kornetti ja minä pyörimme niin alituisesti hänen ympärillensä, että vihdoinkin saimme hänen sekaantumaan puheeseemme ja siten estimme häntä yksityisistä keskusteluista sekä turhista mietinnöistä. Nyt saatiin taas välimiten kuulla hänen sydämellistä nauruansa, eikä hänen mieltimisensä synnyttäneet hänessä surumielisyyttä.

Tämän päivän iltapuolella allekirjoitettiin naimasovinto.

Itse herra Charles Grandison'in morsian, tuo ihana Harriet Byron, pudotti (niin sanotaan) kädestänsä kynän, jolla hänen oli aikomus allekirjoittaa naimasovintonsa, hänellä kun ei ollut tarpeeksi voimaa ja mielen lujuuutta päättämään omaa kohtaloansa. Tuhansittain on ollut nuoria morsiamia, jotka vavisten ovat tuommoisena hetkenä tehneet samoin kuin hän; ihmettäkö siis, että meidän pelkäävä, epämielinen Emilia oli varsin kauhistuksissaan! Kynä ei ainoastaan pudonnut hänen kädestään, vaan, tekipä se vielä tuohon tärkeään paperiin suuren mustan pilkun, jonka hän itse piti pahana enteenä, ja luulenpa, ett'ei hän vieläkään olisi siihen pannut nimeänsä, jollei eversti (aivan samoin kuin herra Charles) olisi ottanut kynän, asettanut sen hänen liikkumattomien sormiensa väliin ja tarttunut hänen vapisevaan käteensä sekä johdattanut sitä.

Illalla, jolloin olimme yksistämme huoneissamme, sanoi Emilia syvästi huoaten: "tästä täytyy kai nyt siis tulla valmista! Ei suinkaan siihen enään mitään voi ... ja ylihuomenna hän jo vie minua pois kaikesta, jota niin hartaasti rakastan!"

"Saattaisipa luulla", sanoi Julia hymyillen, mutta toki kyynel-silmin, "että sinä aiot lähteä maailman ääriin, ja kuitenkin ainoastaan muutama katu ja tori tulee meitä sinusta eroittamaan; me saatamme nähdä toisiamme vaikka joka päivä".

"Joka päivä, niin!" sanoi Emilia itkein, "mutta ei joka tunti, kuten nyt!"

Lauantaina oli Emilia hyvä ja ystävällinen kaikille, mutta alakuloisena ja levottomana näytti hän tahtovan paeta niitä ajatuksia, jotka häntä joka paikassa ahdistivat. Algernon tuli hetki hetkeltä vakaisemmaksi ja katseli morsiantansa huolestuneella, tutkivalla katseella. Näytti siltä, kuin hän olisi peljännyt, ett'ei Emilia olisi antanutkaan hänelle sydämensä, vaan ainoastaan sanansa. Kuitenkin hän näkyi pelkäävän kaikenmoisia selityksiä ja koetti varoa, ett'ei hän jäisi Emilian kanssa kahden.

Minä kuulin kyökkipiian sisar-puolen kälyltä, että Algernon monelle köyhälle perheelle oli antanut jakaa ruokatavaroita ja rahoja sekä käskenyt sanoa, että he hänen hääpäivänensä söisivät

hyvän aterian ja olisivat iloisina. Tämän minä ilmoitin Emilialle, joka puolestaan myöskin oli tehnyt samoin. Tuo heidän ajatustensa yhtäläisyys ilostutti ja rohkaisi häntä vähäsen.

Nyt oli joka taholla niin ahkerasti ommeltu ja työtä tehty, että kaikki oli valmista ja täydessä järjestyksessä jo päivää ennen häitä.

Hyvästi jättämisessä oli tänä iltana jotakin juhlallista. Kaikki me syleilimme Emiliaa, ja joka ainoan silmissä näkyi kyyneleitä. Emilia koetti hillitä liikutustaan, mutta ei saattanut puhua. Kaikki ajattelivat huomispäivää.

Hääpäivä.

Tuo tärkeä päivä, jota kauan oli odotettu ja peljätty, tuli vihdoinkin. Emilia oli tuskin noussut vuoteeltaan, kun hän jo epäilevänä katsahti taivasta kohti; se oli pilvessä. Ilma oli samea ja kylmä; kaikki, mitä akkunasta näkyi, kantoi tuommoista surun-voittoa muotoa, kuin minkä laskee kalsea talvipäivä sekä luontoon että ihmisiin. Savupiipuista nouseva savu painui alas-päin ja musteni, liehuessaan hitaasti pitkin kattoja, niitten valkoista lumipeitettä. Muutamat akat, joidenka nenät olivat pakkasesta punaisina, posket sinisinä, veivät torille maitokuormiaan, joita laihat hevoset verkalleen kuljettivat; näitten takkuiset päät painuivat tavallista enemmän maahan päin. Pienet varpusetkin eivät näyttäneet olevan niin ilomielisinä, kuin tavallisesti, vaan istuivat syömättä ja visertämättä kyyristyneinä pitkin katon-räystäitä. Silloin tällöin joku heistä aukaisi pienen noukkansa taikka oikaisi siipeänsä, mutta sen ne nähtävästi tekivät ikävyydestä. Emilia huokasi. Kirkas taivas ja hiukan auringon-loistoa olisi ilostuttanut ja virkistytännyt hänen alakuloista mieltänsä. Kukapa ei toivoisi hääpäivällensä kirkasta valoisaa päiväpaistetta? Näyttipä meistä siltä, kuin ei rakkaus avioliitossa saattaisi kirkkaasti palaa, ellei se syttyisi taivaan puhtaan valon loisteessa. Tuo salainen usko, ett'ei taivas huolettomana katsele meidän maallista onneamme, asuu aina sydämmissämme, ja vaikka olemmekin tyhjää tomua, niin näemme kuitenkin, kun nuot iankaikkiset kaarrokset menevät pilviin taikka loistavat kaikessa kirkkaudessaan, tässä vaihtelemisessa jotakin myötätuntoisuutta eli meihin koskevaa ennettä, ja usein, hyvin usein meidän toivomme ja pelkomme ovat ainoastaan pilven ja ilman lapsia!

Emilia, jolla oli ollut unetoin yö, ja joka lisäksi oli pahoilla mielin edellisen päivän tapahtumista, kävi nyt tämän kalsean aamun vuoksi varsin alakuloiseksi. Hän valitti päätänsä kipeäksi ja pyysi, sitte kuin hän eineellä oltuansa oli syleillyt vanhempiansa ja sisariaan, ollaksensa päivällisiin asti yksin huoneessaan. Tähän pyyntöön sai hän myöntävän vastauksen. Eversti näytti tavallista vakaammalta. Armon muoto oli niin huolestunut, että häntä katsellessa oikein sydäntä viilsi. Suru ja levottomuus Emilian takia sekä tarkka huolenpito hääpäivällisistä vuorottain anastivat hänen sielunsa voimia, ja voihtaten hän aina keskustelunsa alkoi. Kornetti ei myöskään iloinen ollut, ja Helenan tunteellisissa kasvoissa näkyi hieno surun-vivahdus. Julia oli sanomattomasti ihmeissään siitä, että hääpäivää näin surullisesti aljettiin ja hänen muotonsa osoitti vuoron itkun ja naurun halua. Ainoastaan Maisteri ja "tallukat" olivat tavallisella tuulella. Edellinen pureskeli kynsiään ja katseli ilmaan, jälkimmäiset yhä vain söivät einettä.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.